

**ZARZĄDZENIE NR 24/2021
BURMISTRZA TUCZNA**

z dnia 5 marca 2021 r.

**w sprawie przeprowadzenia konsultacji w przedmiocie przyjęcia projektu uchwały Rady Miejskiej
w Tucznie w sprawie przyjęcia Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Tuczno**

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.) oraz uchwały Nr XXXVII/236/2010 Rady Miejskiej w Tucznie z dnia 27 września 2010 roku w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji, zarządzam co następuje:

§ 1. Postanawiam o przeprowadzeniu konsultacji w przedmiocie projektu Uchwały Rady Miejskiej w Tucznie w sprawie przyjęcia Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Tuczno na lata 2021-2030.

§ 2. 1. Termin rozpoczęcia konsultacji ustala się na dzień 10.03.2021 r.

2. Termin zakończenia konsultacji ustala się na dzień 23.03.2021 r.

§ 3. Konsultacje przeprowadzone będą w formie zamieszczenia projektu Uchwały Rady Miejskiej w Tucznie w sprawie przyjęcia Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Tuczno na lata 2021-2030 w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Tucznie oraz na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego w Tucznie, w celu wyrażenia przez organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie prowadzące działalność statutową w dziedzinie poddanej konsultacjom na terenie Gminy Tuczno pisemnej opinii w przedmiocie projektu.

§ 4. Komórką organizacyjną Urzędu Miejskiego w Tucznie odpowiedzialną za przygotowanie

i przeprowadzenie konsultacji jest samodzielne stanowisko ds. Unii Europejskiej i Współpracy z Organizacjami oraz Promocji Gminy.

§ 5. Zarządzenie obowiązuje z dniem podjęcia i podlega zamieszczeniu w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Tucznie oraz na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego w Tucznie.

Pełniący funkcję Burmistrza
Tuczna

Piotr Pierzyński

Uchwała Nr
Rady Miejskiej w Tucznie
z dnia .....

w sprawie przyjęcia Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Tucznio
na lata 2021-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.), Rada Miejska w Tucznie uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tucznio na lata 2021-2030, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały Powierza się Burmistrzowi Tuczna.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Tucznie

Uzasadnienie do uchwały Nr

Rady Miejskiej w Tucznie

z dnia .....

Konieczność opracowania strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 oraz art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 12 kwietnia 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.)

Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument ten określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrażenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązywania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez miasto środków finansowych, jak i szeroko aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Projekt był konsultowany zgodnie z Uchwałą Nr XXXVII/236/2010 Rady Miejskiej w Tucznie z dnia 27 września 2010 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowych tych organizacji.

**GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH GMINY TUCZNO
NA LATA 2021- 2030**

TUCZNO 2021 R.

**Gminna strategia rozwiązywania
problemów społecznych Gminy Tuczno
na lata 2021- 2030**

WSTĘP

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Tuczno na lata 2021-2030 jest dokumentem, który na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) pełni zasadniczą rolę wśród planów strategicznych przygotowywanych w obszarze polityki społecznej. Pozwala na racjonalizację tej polityki, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych.

Dokument stanowi podstawę do realizacji zadań Gminy Tuczno, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a także mają doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Miejsko- Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Tucznie przy wsparciu ekspertów zewnętrznych. Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, mieszkańcy gminy oraz eksperci zewnętrzni.

Dokument ma charakter kilkuletni. Został przygotowany na lata 2021- 2030. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

***

W pracach nad Strategią podstawowym problemem jest zdefiniowanie pojęcia „rozwiązywanie problemów społecznych”. Wielu profesjonalistów i praktyków wskazuje na istotny udział w rozwiązywaniu problemów samych osób dotkniętych dysfunkcją i poprzez wzmacnianie kompetencji tych osób uświadamianie podmiotowości w wychodzeniu z problemu. Istotne jest zorganizowanie profesjonalnej pomocy nakierowanej na udzielanie wsparcia dla osób chcących zmieniać siebie i swoje otoczenie oraz zorganizowanie odpowiedniego systemu umożliwiającego rozwój potencjału społecznego osób i ich rodzin. Zastępowanie osoby mającej problemy niewiele zmienia, a często jest ubezwłasnowolnieniem tej osoby i naruszaniem jej godności.

Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej

integracji. Strategia jest więc instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii.

Społeczna akceptacja oraz identyfikacja mieszkańców z wypracowanymi celami dają szansę władzy lokalnej na przejście z poziomu administrowania do poziomu zarządzania polityką społeczną. Jako element żywy Strategia będzie podlegać ciągłym zmianom – będą pojawiać się nowe, ważne cele, a część z przedstawionych w dokumencie straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej.

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Tuczo na lata 2021- 2030 w ujęciu lokalnym powinna zająć się działaniem w obszarach przede wszystkim:

- edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej;
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym;
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Osoba lub rodzina „z problemami”, której udzielono pomocy w tych obszarach, będzie bardziej zmotywowana do aktywności w życiu społecznym z adekwatnym poczuciem wartości, mająca świadomość współodpowiedzialności za rozwiązywanie problemów, które spotkała.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Spis treści

Wstęp	3
1. Podstawy prawne opracowania strategii	6
2. Uczestnicy, proces uspołeczniania, procedury	7
3. Charakterystyka środowiska społecznego	9
3.1. Położenie i terytorium	9
3.2. Podstawowe dane demograficzne	11
3.3. Rynek pracy	12
3.4. Infrastruktura edukacyjna i kulturalna	15
Infrastruktura edukacyjna	15
Infrastruktura kulturalna i sportowa	15
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	16
4. Problemy społeczne występujące na terenie miasta i gminy Tuczno	19
Wspieranie rodziny i piecza zastępcza	21
5. Diagnoza problemów społecznych	21
Rekomendacje dla Miasta i Gminy Tuczno	39
6. Pozycja strategiczna Miasta i Gminy Tuczno	45
6.1. Analiza SWOT	45
6.2. Perspektywna wizja sposobów rozwiązywania problemów społecznych	53
6.3. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja	56
6.3.1. Cele strategiczne	60
6.3.2. Cele szczegółowe i ich realizacja	61
7. System zarządzania i aktualizacji strategii	70
8. Ramy finansowe strategii	72
9. Zestawienie tabel, wykresów, map	74

1. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

Podstawą prawną opracowania niniejszej Strategii są w szczególności następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876) obliguje Gminy do opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Według art. 17. 1. w/w Ustawy: *Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:*
  - 1) *opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnie ryzyka [...].*
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 2277, ze zmianami) stanowi: *Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez radę gminy. Program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w programie. W celu realizacji programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać pełnomocnika (art. 4 ust. 2).*
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 852, ze zmianami) stanowi: *Wójt (burmistrz, prezydent miasta) w celu realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, opracowuje projekt Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, zwanego dalej „Gminnym Programem”, uwzględniając zadania określone w art. 2 ust. 1 pkt 1—3 oraz kierunki działań wynikające z Krajowego Programu. Gminny Program stanowi część gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych (art. 10 ust. 2).*

Poza tym należy nadmienić także o wielu innych aktach prawnych, w oparciu o które jest opracowana niniejsza Strategia, w tym przede wszystkim:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378, z późn. zmianami),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. 2020 poz. 821 ze zmianami),

- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 111 ze zmianami),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz.U. 2020 poz. 808 z późn. zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2020 poz. 218, ze zmianami).
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. 2020 poz. 1409, ze zmianami),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz.U. 2020 poz. 176 ze zmianami);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz.U. 2020 poz. 426, ze zmianami),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz.U. 2019 poz. 2133, z późn. zmianami);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz.U. 2020 poz. 1057, ze zmianami);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 1061, ze zmianami).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. UCZESTNICY, PROCES USPOŁECZNIANIA, PROCEDURY

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **programowanie** – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów;

- **subsidiarność** – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu;
- **partnerstwo** – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej;
- **koncentracja** – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W poniższej strategii zostały uwzględnione wszystkie wyżej wymienione zasady.

Słownik pojęć

WIZJA - dokąd zmierzamy, kim chcemy się stać, w imię jakich wartości działamy,

MISJA – sens naszego istnienia i działania,

PRIORYTETY – najważniejsze cele, pierwszoplanowa sprawa,

CELE (KIERUNKI STRATEGICZNE) – opisują pożądane zmiany struktury powiązań i jakości w podsystemach rozwoju,

ZADANIA – upodmiotowiony harmonogram działań (programów, czasów).

3. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

3.1. Położenie i terytorium

Gmina miejsko-wiejska Tuczno leży w południowo-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie waleckim. Od strony północnej graniczy z obszarem gminy Mirosławiec, od strony zachodniej z gminami Drawno (powiat choszczeński) i Kalisz Pomorski (powiat drawski), od południa graniczy z gminą Człopa, zaś od strony wschodniej graniczy z gminą Wałcz.

Mapa 1. Położenie miasta i gminy Tuczno oraz powiatu waleckiego na tle województwa zachodniopomorskiego

Źródło: Vademecum Samorządowca,

https://szczecin.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_zachodniopomorskie/portrety_gmin/powiat_walecki/gmina_tuczno.pdf

Miasto i Gmina Tuczno jest jedną z 5 podstawowych jednostek administracyjnych w powiecie waleckim i jedną ze 114 gmin województwa zachodniopomorskiego. Powierzchnia gminy stanowi 249,9 km² (w tym miasto Tuczno - 9 km²), co stanowi zajmując ok. 1,1% obszaru województwa zachodniopomorskiego i ok. 17,6% powiatu waleckiego.

Miasto i Gmina Tuczno pod względem komunikacyjnym jest położona dość korzystnie, ma dobre powiązania komunikacyjne z pobliskimi ośrodkami miejskimi. Odległość drogowa miejscowości Tuczno od Szczecina, będącego siedzibą władz samorządowych i rządowych szczebla wojewódzkiego wynosi ok. 140 km. Odległość Tuczna od siedziby powiatu waleckiego wynosi ok. 25 km.

Sieć osadniczą tworzą 23 miejscowości (Bytyń, Jamienko, Jeziorki, Krępa Krajeńska, Lubiesz, Marcinkowice, Martew, Mączno, Miłogoszcz, Nowa Studnica, Płociczno, Ponikiew, Próchnówko, Rusinowo, Rzeczyca, Strzalin, Tuczno, Tuczno Drugie, Tuczno Pierwsze, Tuczno Trzecie, Wrzosa, Zdbowo, Złotowo).

Obszar charakteryzuje się sporą ilością jezior i ciekawym zróżnicowaniem terenu. Miasto Tuczo położone jest w pagórkowatej okolicy nad trzema jeziorami: Tuczo, Liptowskie i Zamkowe. Miasto i gmina Tuczo ze względu na walory środowiskowe należy do bardzo ciekawych miejscowości turystycznych w województwie zachodniopomorskim. Liczne jeziora, lasy, bogactwo fauny i flory decydują o rekreacyjno- wypoczynkowym charakterze gminy.

Mapa 2. Mapa powiatu waleckiego z podziałem na gminy

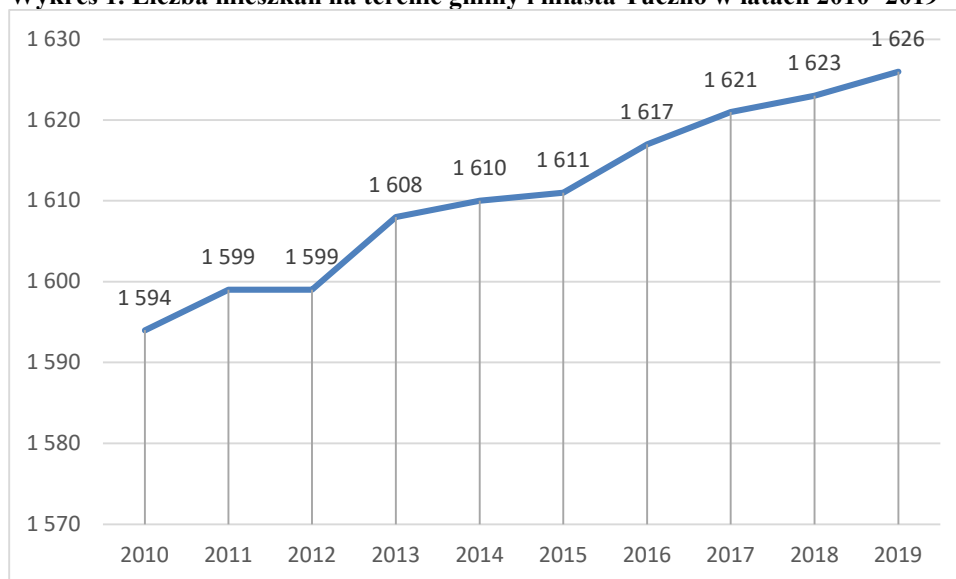
Źródło: *Strategia Rozwoju Gminy Tuczo na lata 2017 -2030*,

[http://bip.tuczno.pl/unzip/tuczno_4767/20_09_2017_11_51_25Strategia_Rozwoju_Gminy_Tuczno_na_lata_2017-2030_\(Naprawiony\).pdf](http://bip.tuczno.pl/unzip/tuczno_4767/20_09_2017_11_51_25Strategia_Rozwoju_Gminy_Tuczno_na_lata_2017-2030_(Naprawiony).pdf)

Zasoby mieszkaniowe na terenie miasta i gminy Tuczo

Według danych GUS na obszarze miasta i gminy Tuczo według stanu na 31.12.2019 r. było 1626 mieszkań, o łącznej powierzchni ok. 124 100 m². Ponad 40% mieszkań mieści się w samym mieście Tuczo. Ich liczba na terenie całej gminy nieznacznie, ale systematycznie rośnie tj. w porównaniu z 2010 r. przybyło 32 mieszkania, z czego 19 w samym mieście Tuczo. Przeważająca większość to zasoby osób fizycznych. W zasobach mieszkaniowych stanowiących własność gminy na koniec 2019 r. było 75 mieszkań o łącznej powierzchni blisko 3 123 m². Deficyt lokali socjalnych oraz zadłużenia lokatorów to dziś jedne z najtrudniejszych kwestii, z jakimi boryka się Gmina Tuczo, realizując zadania w zakresie gospodarki mieszkaniowej. Dodatkowe potrzeby mieszkaniowe gminy w okresie perspektywicznym będą zależały od wzrostu liczby mieszkańców gminy oraz od pożądanego standardu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych.

Wykres 1. Liczba mieszkań na terenie gminy i miasta Tuczno w latach 2010-2019

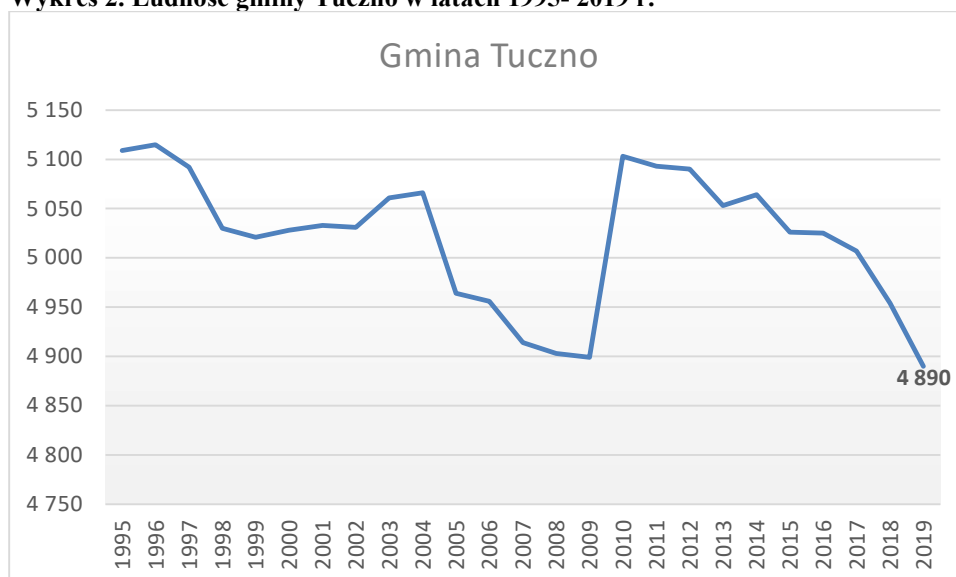

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

3.2. Podstawowe dane demograficzne

Liczba ludności miasta i gminy Tuczno wg stanu na dzień 31.12.2019 r. wynosi 4 890 osób zamieszkujących w 23 miejscowościach. Zagęszczenie ludności na poziomie 20 osoby na 1 km². Miasto Tuczno zamieszkuje blisko 40% mieszkańców. Liczba mieszkańców gminy spadła od 1995 r. o 219 mieszkańców (4% populacji).

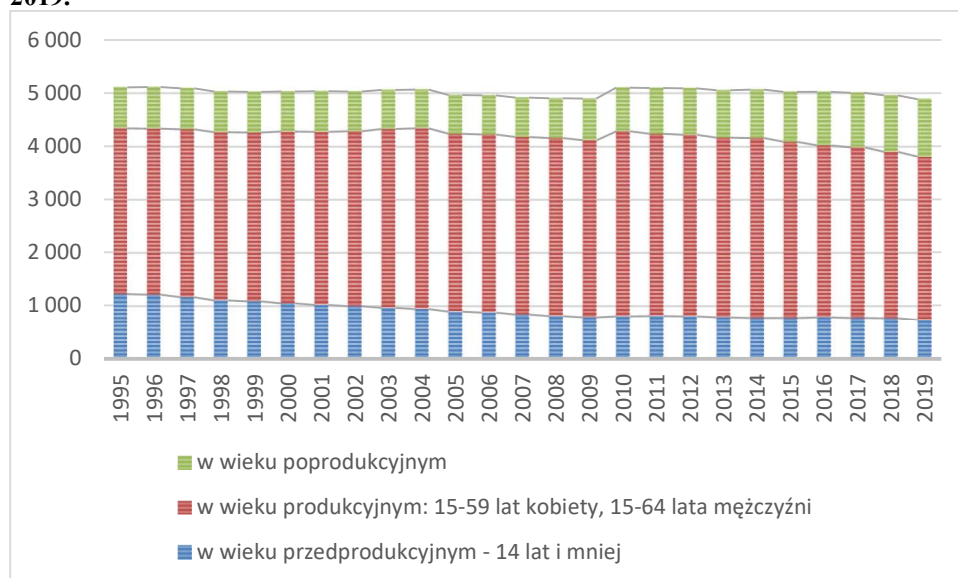
Wykres 2. Ludność gminy Tuczno w latach 1995- 2019 r.

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Analiza struktury wiekowej mieszkańców miasta i gminy Tuczo pozwala stwierdzić, że niekorzystna jest proporcja osób w wieku przedprodukcyjnym (15,1% ogółu mieszkańców gminy i 13,6% mieszkańców miasta Tuczo) w stosunku do osób w wieku poprodukcyjnym (22,1% osób na terenie całej gminy i 26,3% - miasto). Liczba osób poniżej 14 roku życia rok rocznie spada na terenie gminy. W 2019 r. wynosiła 741 osób (w tym 261 mieszkańców miasta), z kolei liczba osób w wieku poprodukcyjnym była szacowana na 1080 osób. Wskaźnik liczby osób w wieku przedprodukcyjnym na 1000 osób w wieku poprodukcyjnym wynosi 62,6 punktu, co oznacza, że na terenie gminy występuje problem społeczeństwa starzejącego się. Statystyki z kolei wskazują na to, że jest pogłębia się on coraz bardziej.

Wykres 3. Struktura ludności miasta i gminy Tuczo według ekonomicznych grup wieku w latach 1995-2019.

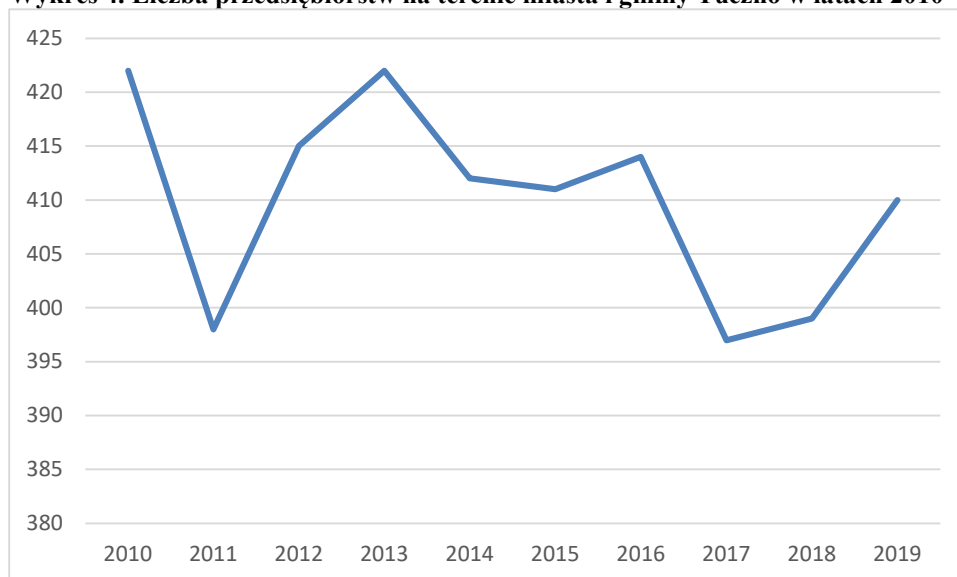
Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Przyrost populacji w ostatnich kilku latach na terenie miasta i gminy Tuczo był ujemny i wynosił w 2019 r. -14 punktu tj. 45 urodzeń żywych vs. 59 zgonów. Saldo migracji jest ujemne i wynosi -26 punktu, co oznacza, że więcej ludzi emigruje poza granice gminy.

3.3. Rynek pracy

W 2019 r. na obszarze miasta i gminy Tuczo funkcjonowało łącznie 410 podmiotów gospodarczych sektora prywatnego, z czego 54% tj. 222 przedsiębiorstw na terenie miasta. Pomiędzy poszczególnymi latami widoczne są różnice na poziomie 20- 30 podmiotów. W latach 2010, 2013 oraz 2016 funkcjonowało najwięcej przedsiębiorstw – odpowiednio: 422, 422, 414 jednostek.

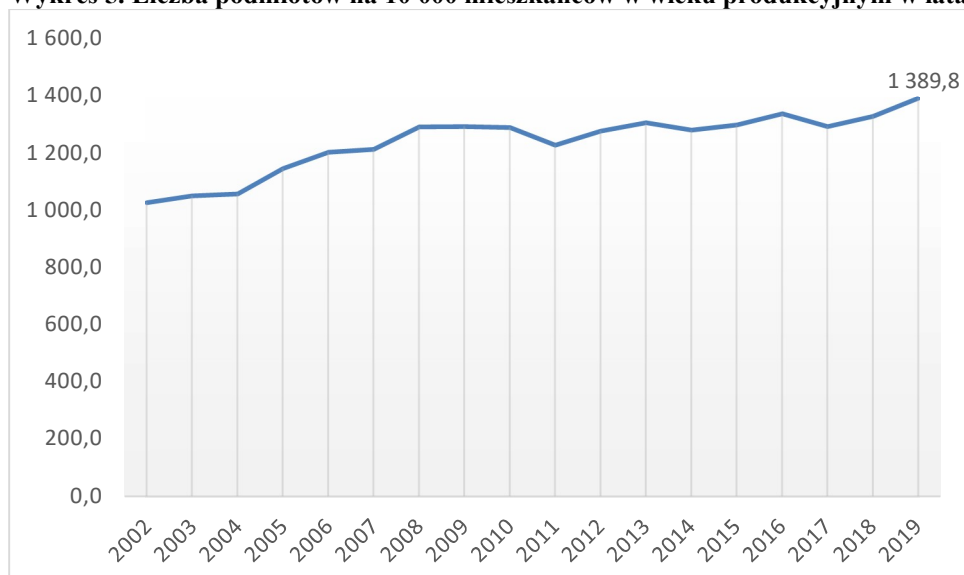
Wykres 4. Liczba przedsiębiorstw na terenie miasta i gminy Tuczno w latach 2010- 2019

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ważnym wskaźnikiem oceny przedsiębiorczości mieszkańców jest liczba podmiotów na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Dla miasta i gminy Tuczno parametr ten wynosił w 2019 r. 1389,8. Warto również podkreślić, że na przestrzeni lat 2012–2019 wskaźnik ten wzrósł w gminie o 35,6%, ale jego tempo jest stosunkowo nieznaczne.

Wykres 5. Liczba podmiotów na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2002- 2019

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Jednocześnie gminy ościenne mają wyższe wskaźniki liczba podmiotów na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym niż miasto i gmina Tuczo – dla przykładu:

- Gmina Choszczno: 1671
- Gmina Kalisz Pomorski: 1659,9
- Gmina Mirosławiec: 1469,1.

Działalność gospodarcza prowadzona na terenie miasta i gminy Tuczo koncentruje się głównie na handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów samochodowych oraz budownictwie, działają również większe przedsiębiorstwa, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, fabryka wyrobów czekoladowych „Ludwig Czekolada” Sp. z o.o.

Rolnictwo

Należy zwrócić uwagę, że rolnictwo stanowi jedną z ważniejszych funkcji w zagospodarowaniu przestrzeni gminy Tuczo, ze względu na występowanie użytków rolnych na ponad 39% powierzchni. Stanowi również jedną z podstawowych form działalności gospodarczej i źródło utrzymania dużej części mieszkańców.

Według stanu na 31.12.2019 r. na terenie miasta i gminy funkcjonowały 392 gospodarstwa, z tego 47% stanowi 185 gospodarstw rolnych, reprezentujące siedliska o areale do 5,0 ha. Natomiast grupa gospodarstw powyżej 10 ha, tj. 162 siedliska, stanowią udział 41% gospodarstw. Średnia powierzchni gospodarstwa rolnego wynosi ok. 25 ha.

Bezrobocie

Liczba osób bezrobotnych na terenie miasta i gminy w grudniu 2019 r. wynosiła 142 osoby, z czego 25% z nich mieszkały w Tucznie. Udział kobiet stanowił 53%. Ponadto 44% z ogółu bezrobotnych stanowiły osoby długotrwale bezrobotne.

Tabela 1. Liczba bezrobotnych na terenie miasta i gminy Tuczo w 2019 r.

Nazwa	ogółem	kobiety	mężczyźni	do 25 roku życia	do 30 roku życia	powyżej 50 roku życia	długotrwale bezrobotni
Tuczo	142	75	67	19	39	50	63
Tuczo - miasto	36	18	18	1	5	11	15

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

3.4. Infrastruktura edukacyjna i kulturalna

Analizując sytuację społeczno- ekonomiczną gminy należy również zwrócić uwagę na infrastrukturę edukacyjną, kulturalną i zdrowotną. W obszarze polityki społecznej na terenie gminy działa szereg instytucji, których głównym celem są działania z obszaru pomocy społecznej, a także edukacji, kultury, sportu i rekreacji oraz profilaktyki zdrowotnej.

Infrastruktura edukacyjna

Wychowanie przedszkolne na terenie miasta i gminy realizowane jest w jednym Publicznym Przedszkolu, mieszczącym się w Tucznie. Liczba miejsc w przedszkolu zmalała od 2015/2016 r. o 75 miejsc. Łączna liczba miejsc w roku 2018/ 2019 wynosiła 75 miejsc. Gmina szacuje, że obecnie liczba dzieci w opiece przedszkolnej wynosi około 59%, co oznacza, że co 2-gie dziecko w wieku 3-6 lat korzysta z wychowania przedszkolnego.

Na terenie gminy Tuczo funkcjonują dwie szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Wedłów Tuczyńskich w Tucznie;
- Szkoła Podstawowa im. Mieszka I w Marcinkowicach;

W roku 2018/ 2019 liczba dzieci uczęszczających do szkoły wynosiła 373 osób (GUS). Ponadto przed reformą funkcjonowało 1 gimnazjum, do którego uczęszczało 51 uczniów.

Infrastruktura kulturalna i sportowa

Duże znaczenie w realizacji zadań w obszarze społecznym mają gminne instytucje kultury oraz instytucje upowszechniające wśród mieszkańców postawy aktywne zapewniając im możliwość uprawiania sportu i rekreacji.

Podmioty kulturalne występujące na terenie gminy Tuczo:

- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Tucznie;
- Gminny Ośrodek Kultury w Tucznie;
- 9 świetlic wiejskich w miejscowościach: Lubiesz, Rzeczyca, Marcinkowice, Jamienko, Strzaliny, Martew, Miłogoszcz, Zdbowo, Jeziorki
- Uczniowski Klub Karate Shotokan,
- Uczniowski Klub Sportowy Tygrysy,
- OSP w Tucznie, Marcinkowicach oraz Lubieszy.

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom miasta i gminy zapewniają 3 podmioty lecznicze, prowadzone są 2 praktyki lekarskie oraz funkcjonują 2 apteki.

- Zakład Opiekuńczo-Leczniczy. SPZOZ "Leśna Ustroń" w Tucznie - całodobowe stacjonarne świadczenia zdrowotne, w zakresie pielęgnacji, opieki i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji;
- "Konmed" Świadczenia Medyczne Podstawowa Opieka Zdrowotna Konrad Słoma - ambulatoryjne świadczenia zdrowotne, badania diagnostyczne;
- Przychodnia Lekarska "SALUS" oddział w Tucznie - ambulatoryjne świadczenia zdrowotne, badania diagnostyczne;
- Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Aniela Zofia Mycer-Słoma w Tucznie.

Bezpieczeństwo publiczne

Na atrakcyjne warunki do zamieszkania wpływa również bezpieczeństwo publiczne na terenie miasta i gminy Tuczno. Zadania związane z utrzymaniem porządku publicznego oraz z zapewnieniem bezpieczeństwa realizowane są przez podmioty odpowiedzialne za stan bezpieczeństwa, w tym:

- Posterunek Policji w Tucznie, będący jednostką podległą Komendzie Powiatowej Policji w Wałczu,
- 3 Ochotnicze Straże Pożarne.

Do zadań Policji należy między innymi:

- ochrona życia i zdrowia obywateli przed bezprawnymi zamachami na te dobra,
- ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym również zapewnienie spokoju, w miejscach publicznych w środkach komunikacji publicznej w ruchu drogowym, i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania,
- inicjowanie i organizowanie działań, mających na celu zapobieganie popełnieniu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z instytucjami państwowymi, samorządowymi, i społecznymi,
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie sprawców tych czynów.
- kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych.

Ponadto Policja realizuje polecenia sądu, prokuratury, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego. Poniżej wskazano statystykę dotyczącą interwencji przeprowadzonych przez policję w latach 2017- 2019. Najliczniejsze przestępstwa w tym okresie

dotyczyły: kradzieży z włamaniem, kradzieży mienia oraz prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości.

Tabela 2. Liczba przestępstw według kategorii i liczba sprawców w latach 2017- 2019 na terenie miasta i gminy Tuczo

Kategoria przestępstw	Liczba przestępstw			Liczba sprawców		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Liczba interwencji ogółem	46	23	53	Bd	bd	bd
pobicia	0	0	1	0	0	1
Fizyczne i psychiczne znęcanie się	0	1	0	0	1	0
Uszkodzenie mienia	1	1	0	1	1	0
Groźby karalne	6	1	3	5	bd	bd
Kradzież z włamaniem	6	10	14	2	bd	bd
Kradzież mienia	11	5	6	4	bd	1
Prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości	11	5	6	11	5	6
Naruszenie nietykalności	2	4	1	bd	bd	bd
Przestępstwa z ustawy o rybnictwie śródlądowym	0	1	0	0	1	0

Źródło: Dane z Posterunku Policji w Tuczo.

Miasto i gmina Tuczo podlega bezpośrednio pod obszar funkcjonowania Posterunku Policji w Tuczo, będącego jednostką podległą Komendzie Powiatowej Policji w Wałczu.

Jednostka obsługiwana przez 2 dzielnicowych odpowiada terytorialnie za rejon gminy Tuczo. W sytuacji, gdy wyznaczone siły okazują się niewystarczające, wysyłane jest wsparcie z Komendy Powiatowej Policji w Wałczu w ilości odpowiedniej do powstałego zagrożenia.

Tabela 3. Liczba zdarzeń – interwencje OSP według kategorii zdarzeń w latach 2018- 2019

Nazwa	Ogółem		w komunikacji		medyczne	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Miasto i Gmina Tuczo	34	32	8	10	2	0

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Pomoc społeczna

Jednostką organizacyjną gminy realizującą zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej jest Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Tucznie. Celem Ośrodka jest podejmowanie wszelkich działań umożliwiających osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwianie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Do zadań MGOPS należy w szczególności:

- realizacja zadań własnych gminy takich jak: przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń z zakresu pomocy społecznej m.in. zasiłków stałych, celowych, okresowych i innych, świadczenie usług opiekuńczych w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania, udzielanie pomocy w formie posiłków, schronienia i niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym w tym bezdomnym, dożywianie dzieci, sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym, kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, praca socjalna;
- wspieranie rodziny i współfinansowanie pieczy zastępczej;
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- diagnoza potrzeb oraz sprawozdawczość.

Do wydawania indywidualnych decyzji administracyjnych w sprawach należących do przedmiotu wszystkich działań Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tucznie upoważniony jest Kierownik. W 2019 r. w Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej

w Tucznie zatrudnienie stanowiło 10 pracowników na umowę o pracę, w tym 1 osoba na umowę zastępstwo, 1 osoba sprzątająca biuro zatrudniona była na umowę zlecenie¹. Do realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej zgodnie z art. 110 ust. 11 zatrudniono pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej niż trzech pracowników. W roku 2019 zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych świadczących pomoc w formie pracy socjalnej i przeprowadzających wywiady środowiskowe w środowisku zamieszkania. W związku z tym, że MGOPS w Tucznie jest małą placówką, pracownicy Ośrodka mają doskonale rozeznanie w problemach i potrzebach osób, którym pomagają. Wspólnie mogą zastanawiać się nad najlepszymi rozwiązaniami trudnych przypadków. Również podopieczni znają pracowników, mają do nich zaufanie i dzięki temu, zwracają się do nich we wszystkich trudnych sprawach.

4. PROBLEMY SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE MIASTA I GMINY TUCZNO

Na terenie miasta i gminy Tuczno według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie objął wsparciem łącznie 279 osób, którym udzielono świadczenia. Było to razem 183 rodziny, w których było 450 osób. Z dokonanej analizy wynika, że 9,32% ogółu mieszkańców gminy zostało objętych pomocą.

Tabela 4. Liczba i rodzaj świadczeń pieniężnych na terenie miasta i gminy Tuczno. Stan na 2019 r.

Rodzaj świadczenia	2019		
	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Niepieniężne	144	92	283
Pieniężne	139	131	450

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tucznie za 2019 rok.

W 2019 r. głównymi powodami przyznania świadczeń były: ubóstwo (131 rodzin), bezrobocie (76 rodzin), niepełnosprawność (63 rodziny), potrzeba ochrony macierzyństwa (60 rodzin, w tym wielodzietność – 27 rodzin), długotrwała lub ciężka choroba (29 rodzin), bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (20 rodzin w tym 15 rodzin niepełnych i 3 rodziny wielodzietne), alkoholizm (17 rodzin).

¹ Sprawozdanie z działalności za 2019 r. Opracował Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie.

Kolejnymi najczęściej występującymi powodami udzielania pomocy były trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego 5 rodzin, przemoc w rodzinie – 3 rodziny, bezdomność- 1 rodzina; narkomania 1 rodzina.

Tabela 5. Klasyfikacja powodów udzielania świadczeń w 2019 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
		Ogółem	W tym:	
			Na wsi	
Ubóstwo	1	131	91	338
Sieroctwo	2	0	0	0
Bezdomność	3	1	0	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	4	60	43	251
W tym:	5	27	20	137
Wielodzietność				
Bezrobocie	6	76	59	202
Niepelnosprawność	7	63	43	121
Długotrwała lub ciężka choroba	8	29	17	55
Bezradność w sprawach opiek.- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	9	20	10	63
W tym:	10	15	6	46
Rodziny niepełne				
Rodziny wielodzietne	11	3	1	13
Przemoc w rodzinie	12	3	3	6
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	13	0	0	0
Alkoholizm	14	17	6	27
Narkomania	15	1	0	4
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	16	5	2	7
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	17	0	0	0
Zdarzenie losowe	18	0	0	0
Sytuacja kryzysowa	19	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	20	0	0	0

Źródło: M-GOPS w Tucznie.

Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Sytuacja rodzin została przedstawiona w oparciu o dane statystyczne w zbiorach Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tucznie, który ewidencjonuje informacje o rodzinach doświadczających różnych problemów oraz udzielanych rodzinom formach wsparcia. Wybrane dane statystyczne pokazują, że na terenie miasta i gminy Tuczno problemy rodzin wychowujących dzieci, w tym rodzin wykazujących konieczność ochrony macierzyństwa plasują się na drugim miejscu w hierarchii problemów społecznych pod względem liczby osób objętych świadczeniami.

Na terenie miasta i gminy obserwuje się wzrost ogólnej liczby rodzin objętych pomocą i wsparciem. Udzielane rodzinom wsparcie ma na celu pomoc w rozwiązaniu trudnych życiowych problemów oraz zapobieganie niekorzystnym zjawiskom powodującym trudności rozwojowe dzieci i młodzieży. Priorytetem w działaniu lokalnych podmiotów wspierających rodziny wychowujące dzieci jest przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego w różnych formach, co jest priorytetowym działaniem współczesnych społeczności lokalnych w dobie zmniejszającej się dzietności rodzin.

Problemy rodzin niepełnych, podobnie jak wielodzietnych dotyczą zarówno sfery niedostatku, zaniedbań opiekuńczych powiązanych z niewydolnością wychowawczą rodziców, ale też schorzeniami, niepełnosprawnością i innymi problemami utrudniającymi prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

Wielość problemów z jakimi borykają się rodziny zamieszkujące na terenie miasta i gminy Tuczno jest zróżnicowana, ale najwyraźniej rysują się problemy socjalne, które znajdują wyraz w formach pomocy oferowanych dzieciom. Jedną z takich form stanowi dożywianie dzieci w szkołach i placówkach edukacyjnych. Na terenie gminy Tuczno pomoc ta udzielana jest dla 125 świadczeniobiorców- dzieci (wartość świadczeń: 88 405 zł).

Przedstawiona powyżej diagnoza pokazuje, że problemy rodzin z dziećmi na terenie gminy Tuczno dotyczą najczęściej kwestii socjalnych, na kolejnych miejscach plasuje się wielodzietność lub niepełne rodzicielstwo, marginalnie występuje problem zaniedbań opiekuńczych powodujący konieczność umieszczania dzieci w systemie pieczy zastępczej.

5. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

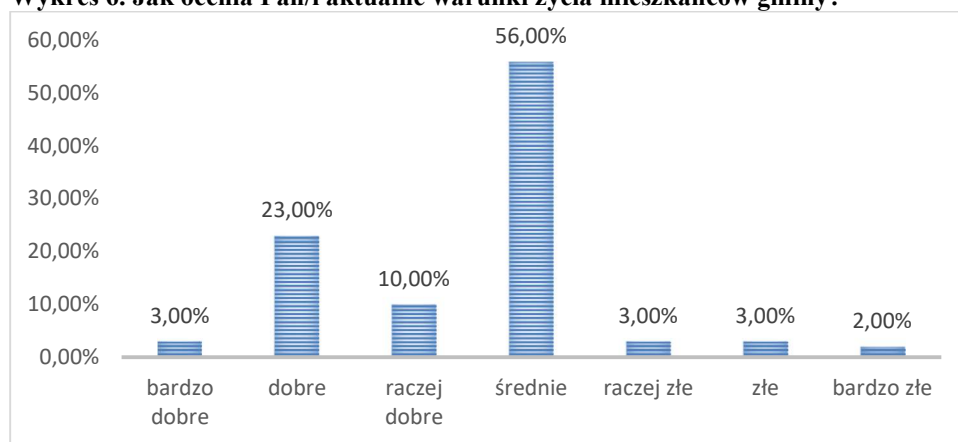
Na podstawie raportu z diagnozy społecznej, zrealizowanej na zlecenie Miasta i Gminy Tuczno, przedstawia się obraz problemów społecznych na terenie gminy z perspektywy jego mieszkańców.

Badania realizowano od sierpnia do września 2020 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 100 osób. Na pytania dotyczące strefy społecznej odpowiedzi udzieliło 100 dorosłych mieszkańców gminy. Wśród nich zdecydowaną większość stanowiły kobiety (65%). Grupa wiekowa i pod względem wykształcenia była zróżnicowana. 28% ankietowanych znajdowało się w grupie wiekowej 36 -45 lat. Następnie w wieku 26-35 lat (25%), kolejno 17% w grupie 46-55 lat. 14% respondentów miało od 56 do 65 lat, zaś 7% ankietowanych nie miało więcej niż 25 lat, a 9% osób miało więcej niż 65 lat. Największa część respondentów posiadała wykształcenie średnie lub pomaturalne (38%). 33% ankietowanych legitymowało się wykształceniem wyższym, 20% osób posiadało wykształcenie zawodowe, a 9% wykształcenie podstawowe.

W pierwszym pytaniu dotyczącym problemów społecznych w gminie, mieszkańców poproszono o ocenę aktualnych warunków życia na terenie miasta i gminy. Ankietowani w większości przyznawali, iż są one średnie – takiej odpowiedzi udzieliło 56% osób. 23% badanych wskazało odpowiedź „dobre”, 23% - raczej dobre, następnie po 3% osób twierdzi, iż są one bardzo dobre, raczej złe, złe lub 2% - bardzo złe.

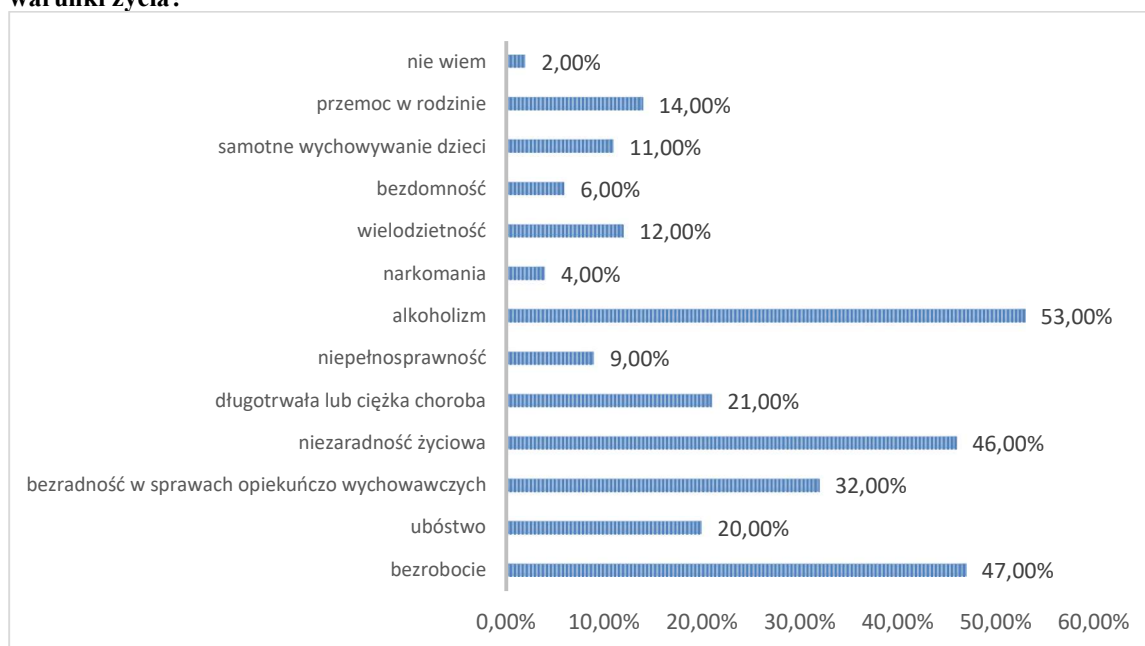
Wykres 6. Jak ocenia Pan/i aktualne warunki życia mieszkańców gminy?

Źródło: Opracowanie własne.

Następnie ankietowanych poproszono o wskazanie głównych przyczyn problemów społecznych, które powodują trudne warunki życia w gminie. Ankietowani wskazywali między innymi: niezaradność życiową (46%), alkoholizm (53%), bezrobocie (47%), długotrwałą lub ciężką chorobę (21%), ubóstwo (20%), niepełnosprawność (9%), bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (32%), czy też przemoc w rodzinie (14%).

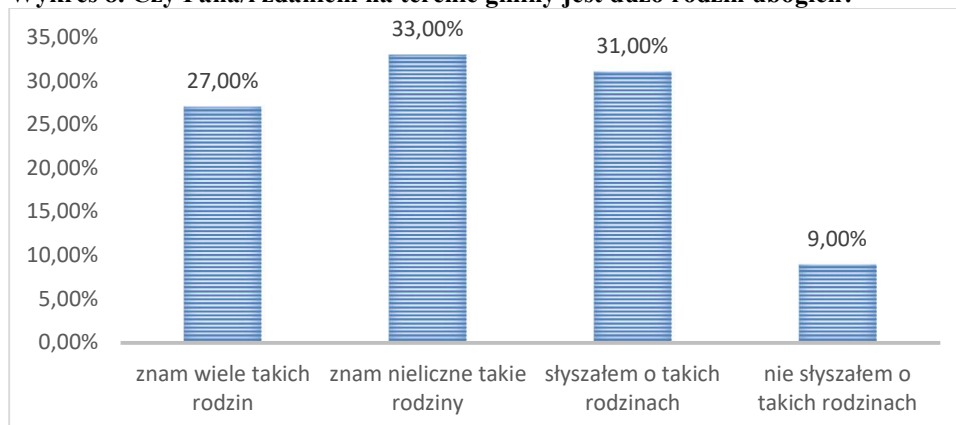
Wykres 7. Jakie są według Pana/i główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia?

Źródło: Opracowanie własne.

Niniejsze pytanie miało na celu oszacowanie liczby rodzin ubogich na terenie miasta i gminy. Większość ankietowanych przyznała, że zna takie rodziny. 9% osób nie słyszało o takich rodzinach w gminie.

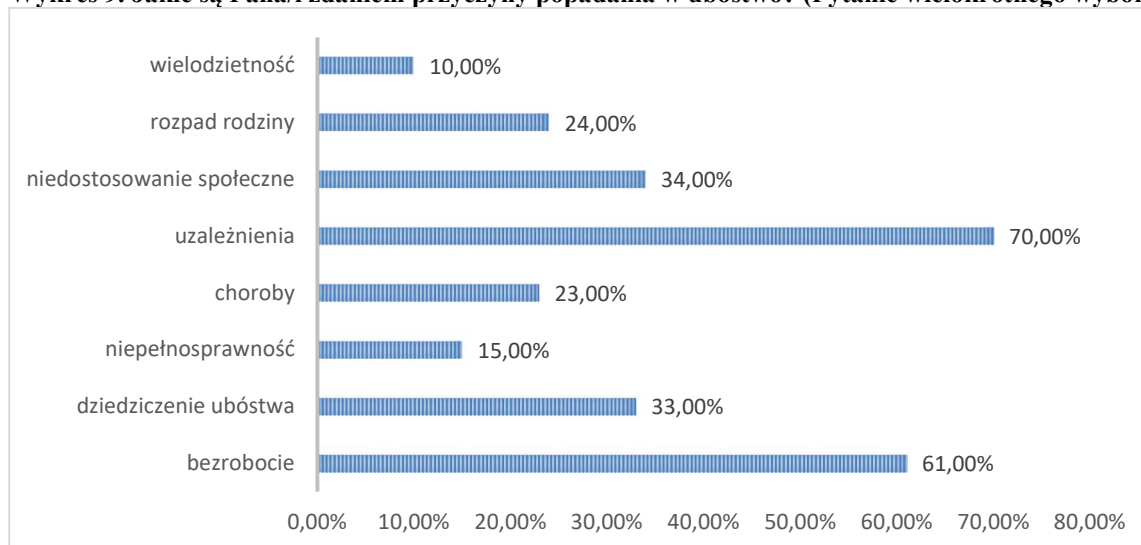
Wykres 8. Czy Pana/i zdaniem na terenie gminy jest dużo rodzin ubogich?

Źródło: Opracowanie własne.

Zdaniem ankietowanych głównymi przyczynami popadania w ubóstwo są m.in.: uzależnienia (70%), bezrobocie (61%), niedostosowanie społeczne (34%), dziedziczenie ubóstwa (33%), choroby (23%), czy też rozpad rodziny (24%).

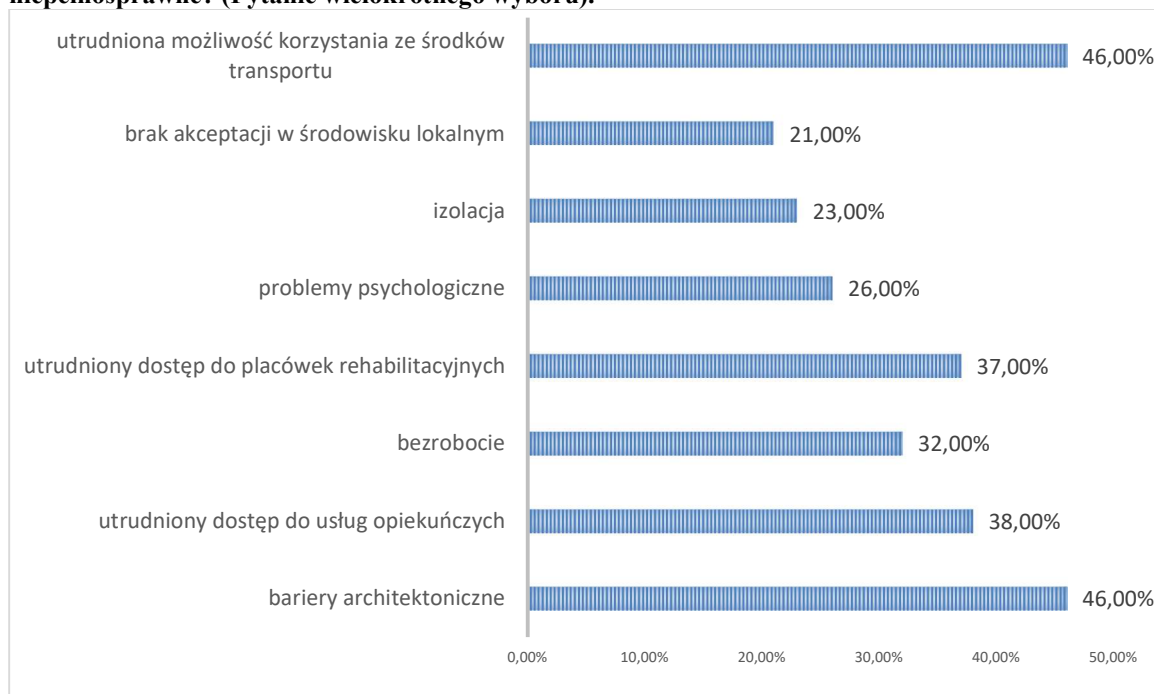
Wykres 9. Jakie są Pana/i zdaniem przyczyny popadania w ubóstwo? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Źródło: Opracowanie własne.

Dodatkowo ankietowanych zapytano o problemy, z którymi mogą zmagać się osoby niepełnosprawne na terenie miasta i gminy. Najczęściej wskazywano na: utrudnioną możliwość korzystania ze środków transportu (46%), bariery architektoniczne (46%), utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (38%), czy też utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (37%).

Wykres 10. Według Pana/i z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

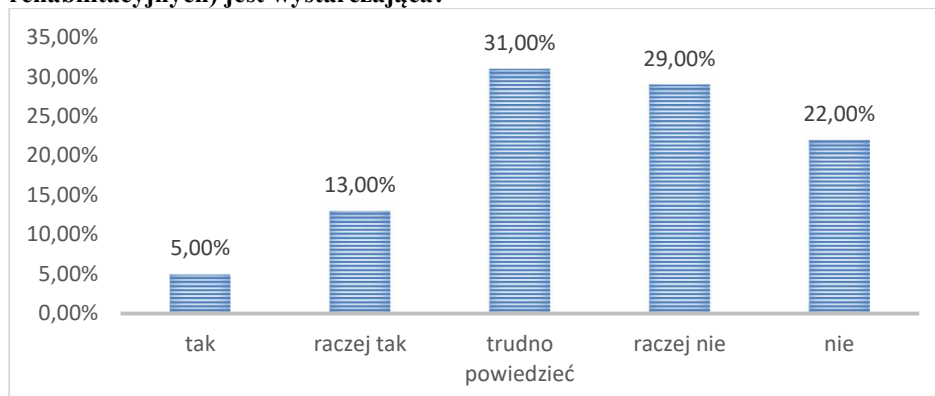

Źródło: Opracowanie własne.

Jedynie 13% osób uważa, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na terenie miasta i gminy jest raczej wystarczająca, a 5% osób uważa, iż jest ona wystarczająca. Z tą opinią nie

zgodziło się 51% osób, w tym 29% uważa, że jest ona raczej niewystarczająca, a dla 22% osób jest ona niewystarczająca.

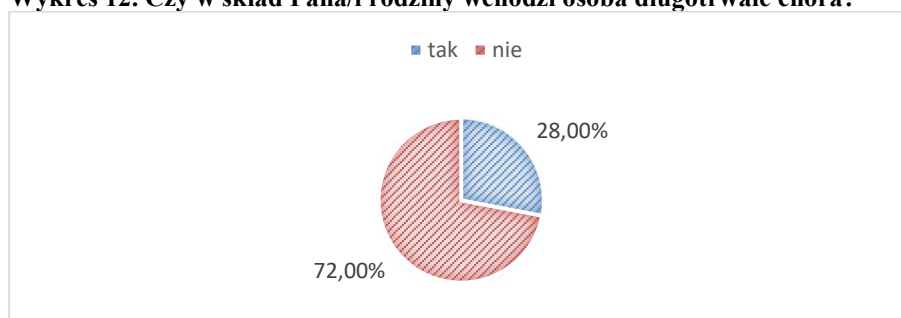
Wykres 11. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

Źródło: Opracowanie własne.

28% ankietowanych przyznaje, że w skład ich rodziny wchodzi osoba długotrwale chora.

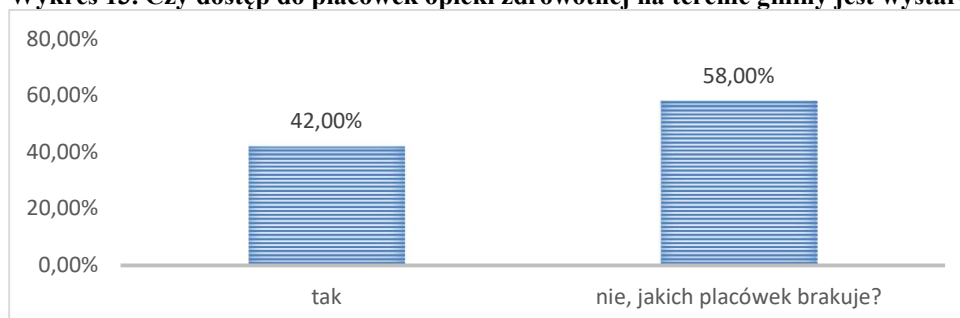
Wykres 12. Czy w skład Pana/i rodziny wchodzi osoba długotrwale chora?

Źródło: Opracowanie własne.

42% ankietowanych uważa, że dostęp do opieki zdrowotnej na terenie miasta i gminy jest wystarczający, jednak pozostałe 58% osób nie zgodziło się z tą opinią. Uważają oni, iż w gminie brakuje poradni specjalistycznych oraz specjalistów.

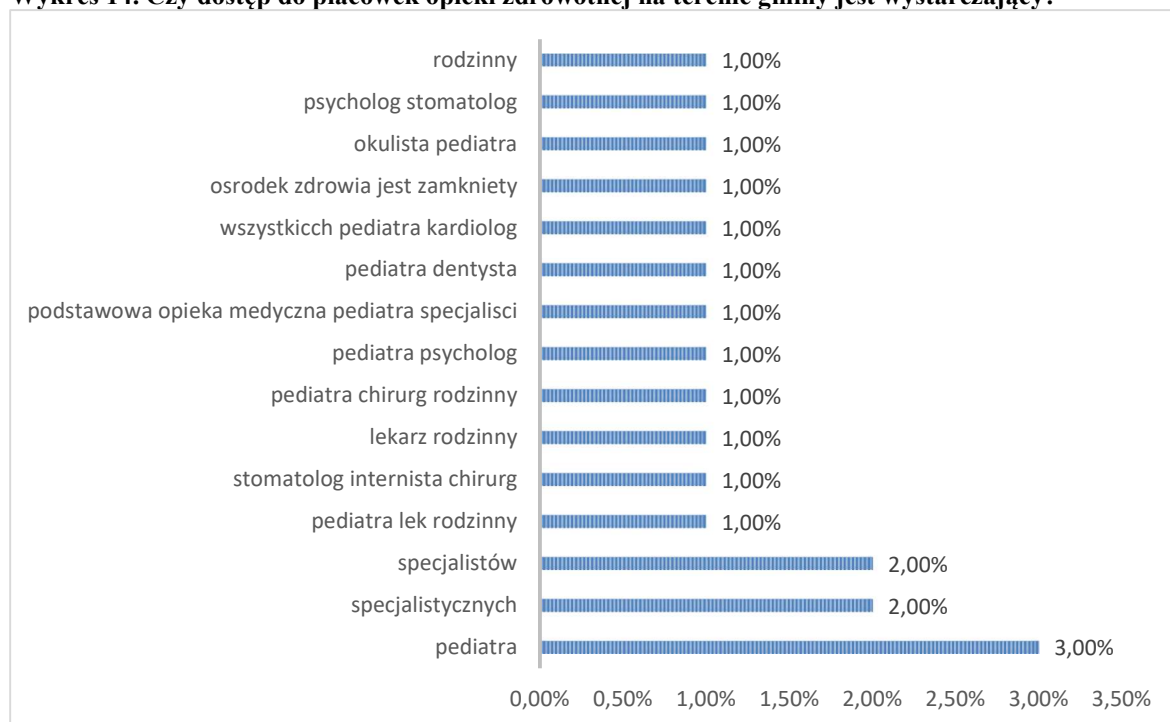
Wykres 13. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?

Źródło: Opracowanie własne.

Według mieszkańców w gminie Tuczno brakuje dostępu do lekarzy specjalistów.

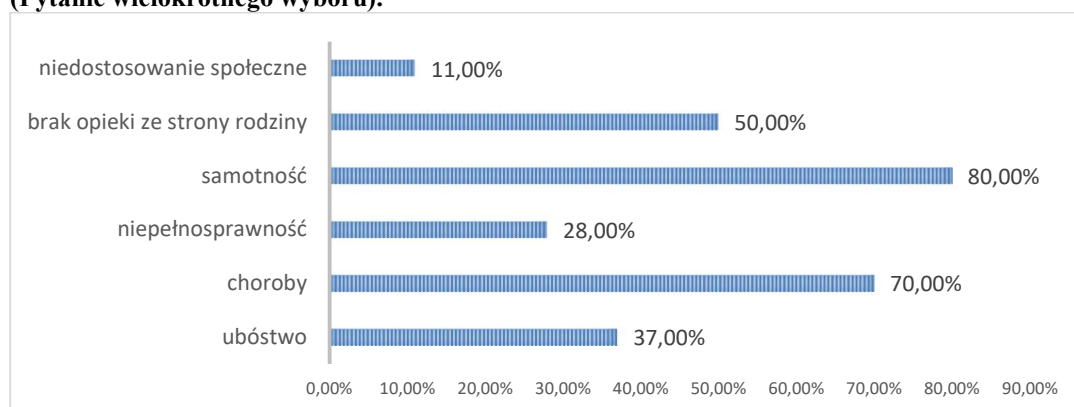
Wykres 14. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?

Źródło: Opracowanie własne.

Mieszkańców poproszono również o wskazanie problemów, z jakimi borykają się osoby starsze na terenie miasta i gminy. Ankietowani wskazywali na: samotność (80%), choroby (70%), brak opieki ze strony rodziny (50%), niepełnosprawność (28%), ubóstwo (37%) oraz niedostosowanie społeczne (11%).

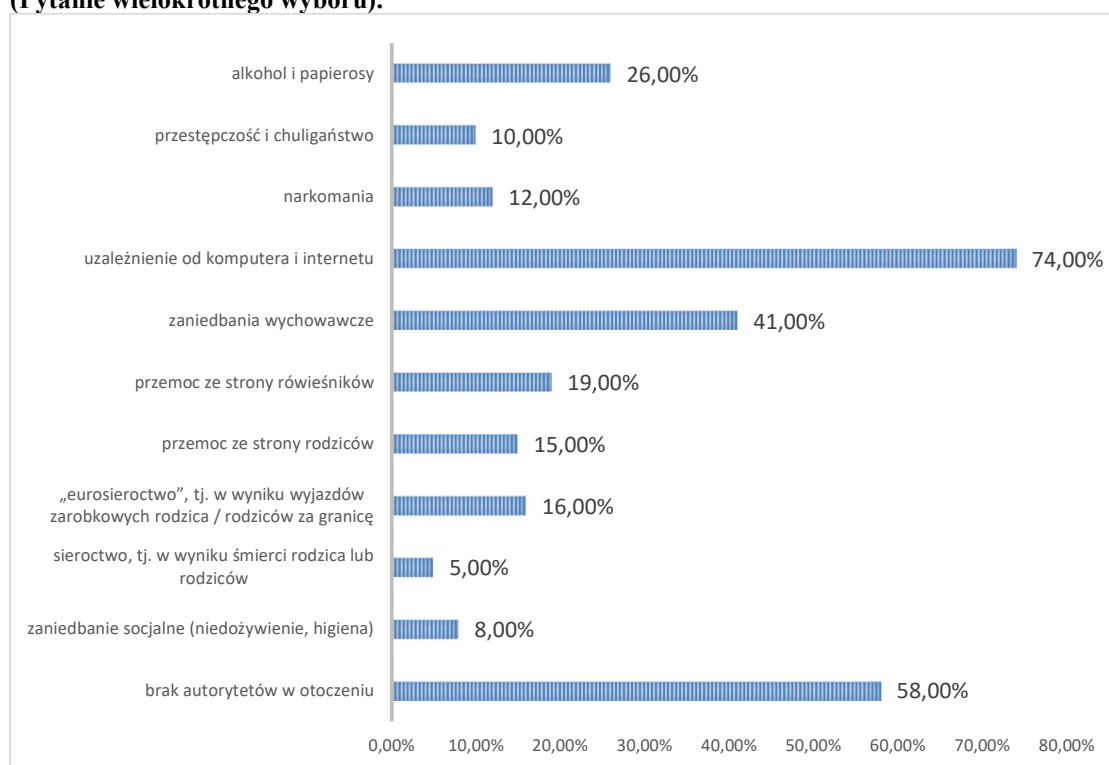
Wykres 15. Z jakimi problemami społecznymi na terenie gminy najczęściej borykają się osoby starsze? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Źródło: Opracowanie własne.

Analizując negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, można zauważyć, iż zdaniem mieszkańców największym problemem jest między innymi: uzależnienie od komputera i Internetu (74%), brak autorytetów w otoczeniu (58%), zaniedbanie wychowawcze (41%), alkohol i papierosy (26%), a także przemoc ze strony rówieśników (19%).

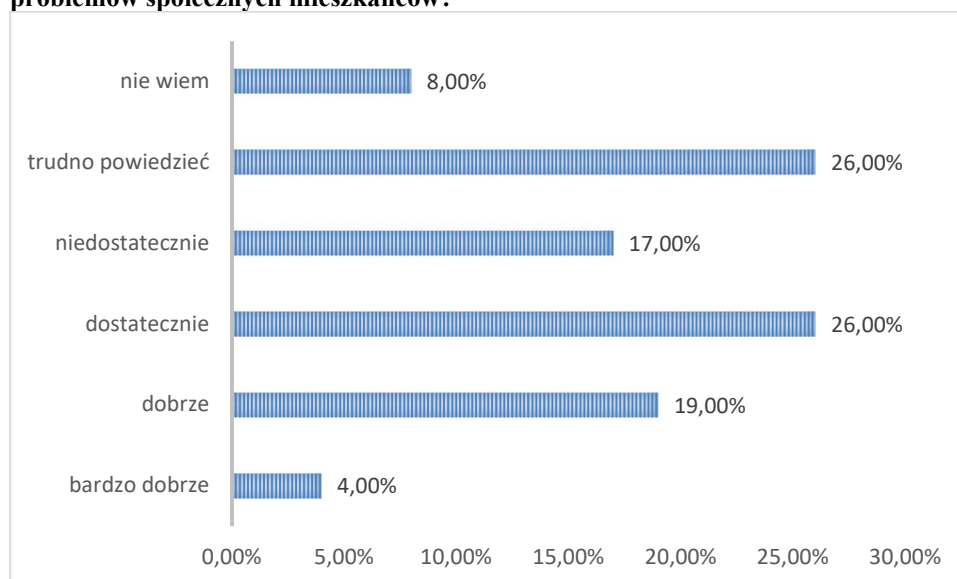
Wykres 16. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/i najczęściej? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Źródło: Opracowanie własne.

Mieszkańcy zostali zapytani o ocenę zaangażowania władz gminy w życie społeczne mieszkańców. Większość ankietowanych ocenia dostatecznie zaangażowanie władz lokalnych w rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców – takiej odpowiedzi udzieliło 26% osób. Natomiast 4% osób wskazało odpowiedź „bardzo dobrze”. Niedostatecznie działania gminy oceniło 17% badanych. Pozostałe 26% respondentów wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”, a 8% „nie wiem”.

Wykres 17. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

Źródło: Opracowanie własne.

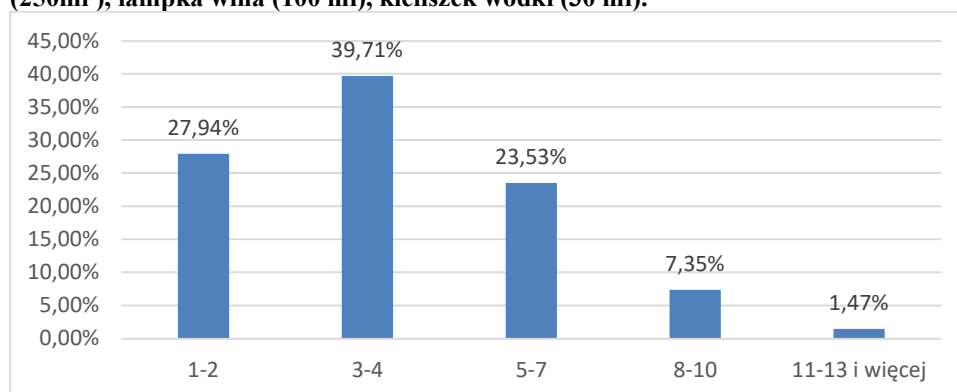
Badanie dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Tuczo

W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Tuczo wzięło udział 100 dorosłych mieszkańców. 47% badanej próby stanowiły kobiety, zaś 53% mężczyźni. Największą część badanej próby stanowiły osoby w wieku 35-45 lat (27%). Kolejne 15% badanej grupy stanowiły osoby w wieku 26-35 lat, osób w wieku 46-55 lat było 18%. Ankieterowani w wieku do 25 lat stanowili 21% ogółu respondentów. W wieku 56-65 lat było 12% osób, a osób powyżej 65 roku życia było 7%.

Pierwszym diagnozowanym problemem społecznym na terenie gminy Tuczo był problem alkoholowy. Ankieterowanych poproszono o wskazanie jak często piją alkohol. Niepokojący jest fakt, iż 9% respondentów przyznało, że spożywa alkohol codziennie, kilka razy w tygodniu spożywa go 15%, natomiast kilka razy w miesiącu oraz kilka razy w roku po 22%. Należy zwrócić uwagę, iż 32% osób przyznało, że nie pije w ogóle alkoholu. Ukazuje to, iż problem alkoholowy w gminie jest dość powszechny lecz umiarkowany.

Ponadto 39,71% respondentów przyznało, iż jednorazowo wypija od 3 do 4 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym go spożywają, następnie od 5 do 7 porcji alkoholu wypija kolejne 23,53% osób. 27,94% ankieterowanych wybrało odpowiedź, że spożywa 1 do 2 porcji jednorazowo. Jedynie 7,35% osób spożywa od 8 do 10 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym decyduje się go spożywać.

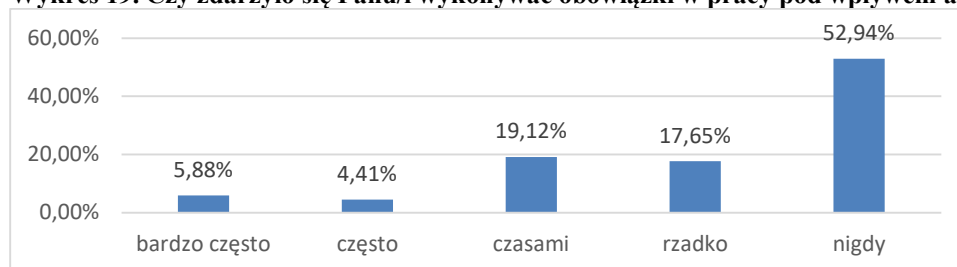
Wykres 18. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

Źródło: Opracowanie własne.

Co więcej 19,12% respondentów przyznało, iż czasami wykonuje swoje obowiązki zawodowe pod wpływem alkoholu, a 17,65% wykonuje je rzadko. Tymczasem, 52,945% ankietowanych nigdy nie wykonywało swoich obowiązków zawodowych pod wpływem alkoholu.

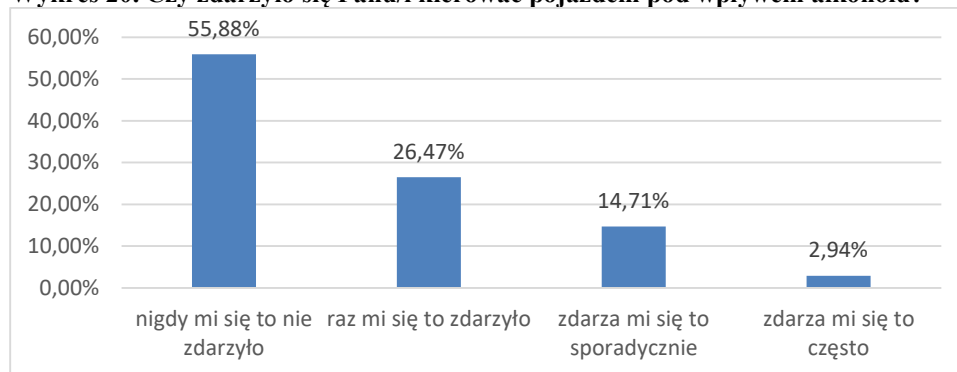
Wykres 19. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

Źródło: Opracowanie własne.

Problem jazdy pod wpływem alkoholu to kolejna analizowana kwestia. Niestety i tutaj można zauważyć, iż takie sytuacje zdarzały się badanym osobom. 26,47% ankietowanych przyznało, iż raz zdarzyło im się kierować pojazdem po spożyciu alkoholu. Pozostałe 55,88% osób ankietowanych stwierdziło, że nigdy nie byli w sytuacji prowadzenia samochodu pod wpływem alkoholu.

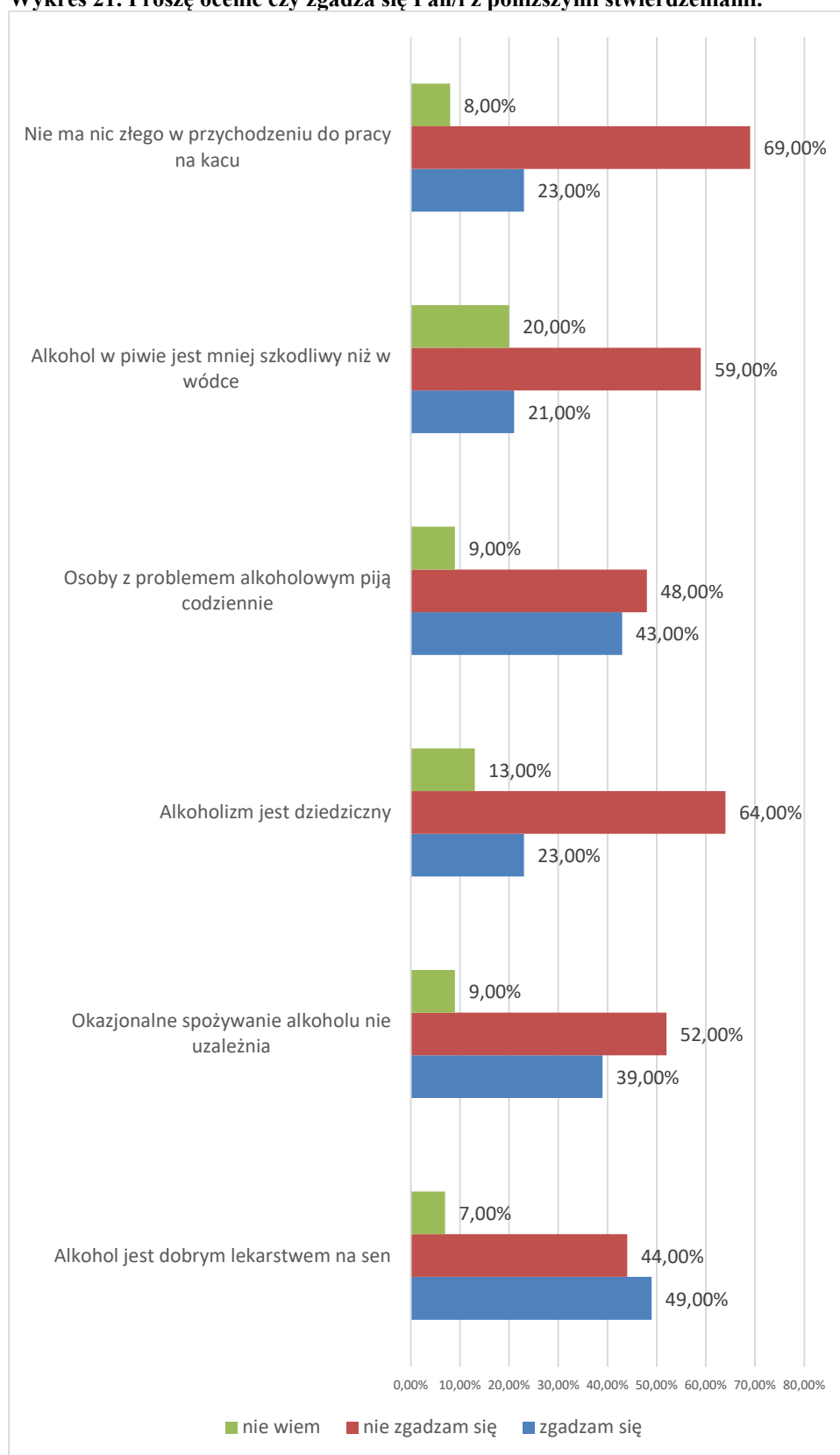
Wykres 20. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

Źródło: Opracowanie własne.

Mieszkańcy zostali poproszeni by ustosunkować się do pewnych stwierdzeń:
Wykres 21. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami.

Źródło: Opracowanie własne.

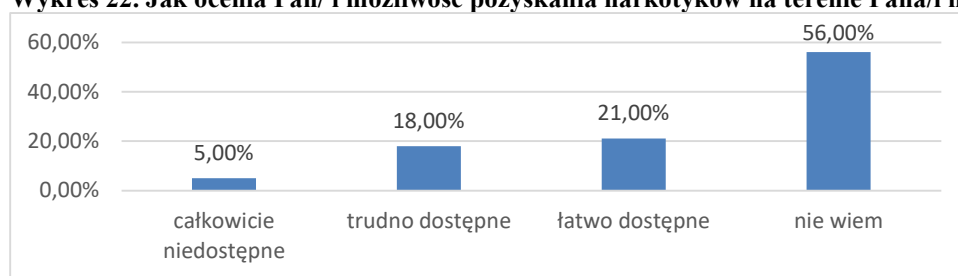
W dużej części przypadków, niestety nierozłącznym dodatkiem dla osób, które spożywają alkohol są papierosy. W Gminie Tuczo, 81% stwierdziło, że nigdy nie paliło – jest to bardzo zadowalający wynik, tymczasem 11% robi to codziennie. Poszczególne osoby palą kilka razy w roku oraz kilka razy w tygodniu (3%).

Osoby, które przyznały, że palą zostały zapytane jak często to robią. 15,79% ankietowanych pali od 16 do 25 sztuk dziennie, poniżej 5 sztuk dziennie – 10,53% oraz od 6 do 15 sztuk – 52,63%. Pozostała grupa mieszkańców nie jest w stanie określić ilości wypalanych papierosów.

W zakresie badania dotyczącego problemu narkotykowego, z danych wynika, że 3% ankietowanych zaznaczyło, że zażywali jednokrotnie narkotyki, kolejne 5% kilka razy w roku, a aż 92% osób nie zażywa żadnych środków psychoaktywnych. Osoby, które zażywały środki psychoaktywne najczęściej stosowały marihuanę (50%).

Analizując dostępność narkotyków na terenie gminy Tuczo można zauważyć, iż większość mieszkańców nie ma wiedzy na temat dostępności tych substancji (56%).

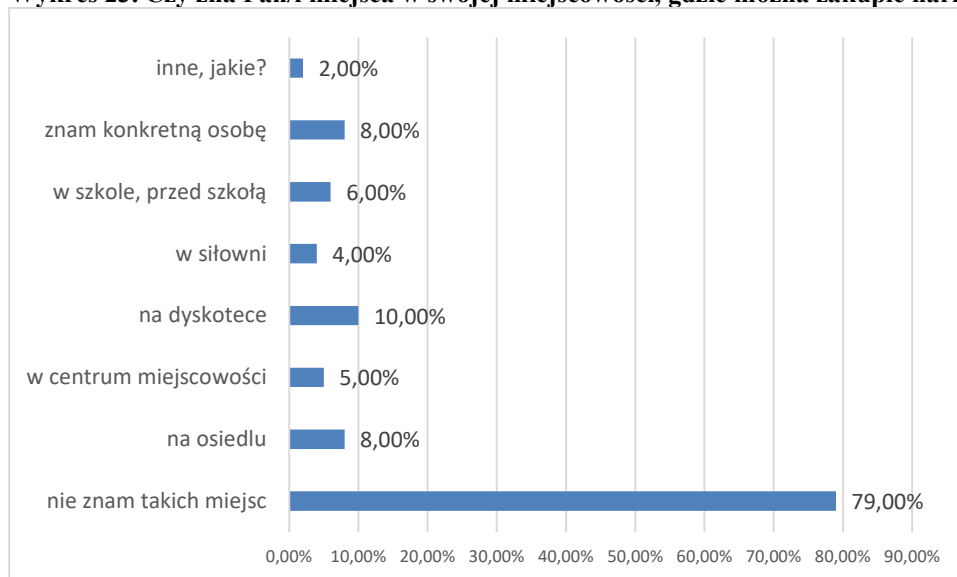
Wykres 22. Jak ocenia Pan/ i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i miejscowości?

Źródło: Opracowanie własne.

Zdecydowana większość respondentów również nie zna miejsc, gdzie można kupić substancje psychoaktywne (79%).

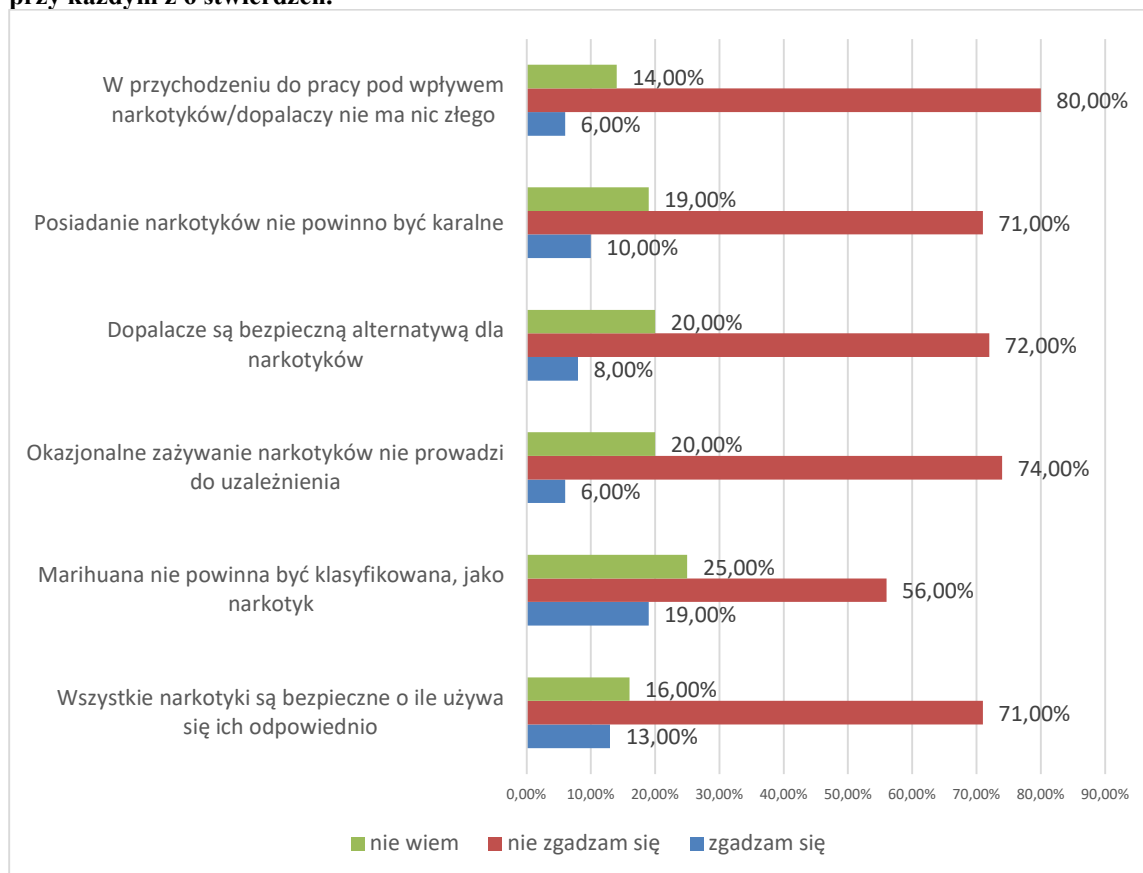
Wykres 23. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości, gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?

Źródło: opracowanie własne.

Dodatkowo, w kwestii substancji psychoaktywnych, mieszkańcy zostali poproszeni o odniesienie się do poniższych stwierdzeń:

Wykres 24. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami. Można wybrać jedną odpowiedź przy każdym z 6 stwierdzeń.

Źródło: opracowanie własne.

Niepokojący jest fakt, iż 19% ankietowanych przyznało, że zna osoby, które doznają przemocy w domu. 48% respondentów nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie. Natomiast 33% osób ankietowanych nie zna osób, które doświadczają przemocy. Dane te również pokazują, iż zjawisko przemocy domowej jest obecne na terenie gminy.

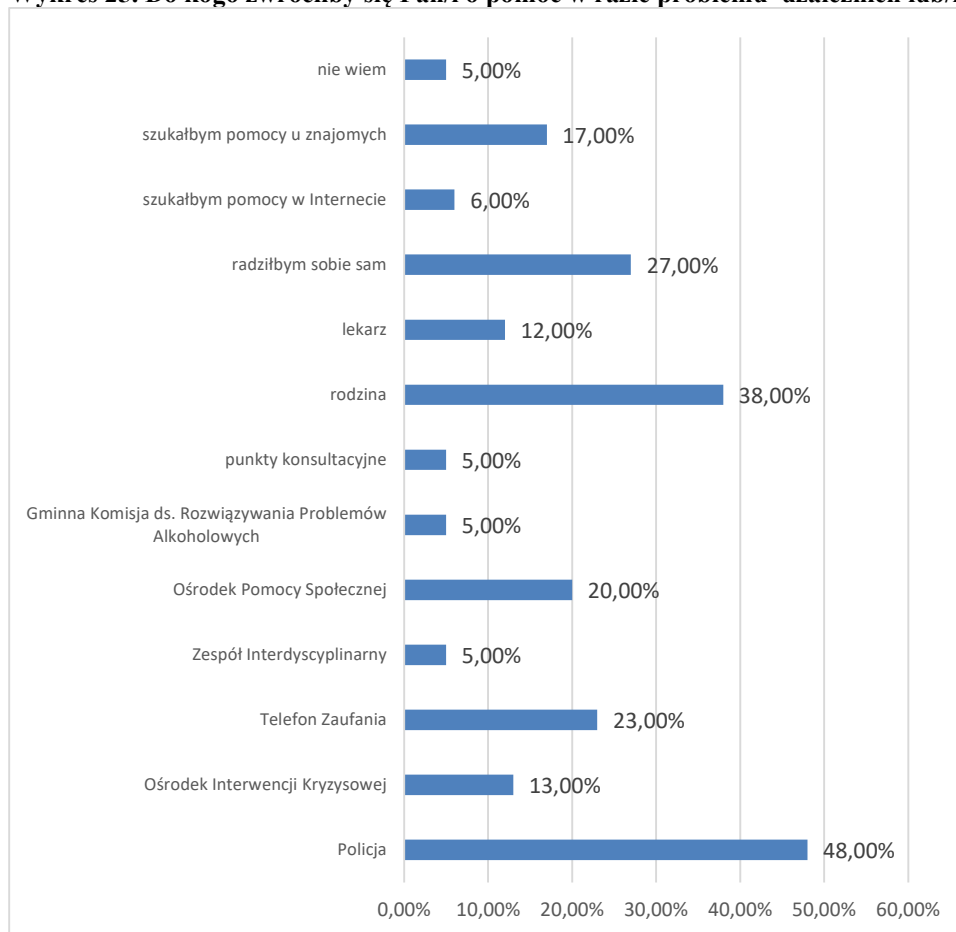
Zdaniem mieszkańców, bezpośrednią przyczyną występowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Tuczo jest picie alkoholu (77%), zażywanie narkotyków (40%), dopalaczy (29%), choroby (26%) oraz wykluczenie społeczne (20%) i zażywanie leków (15%).

Dodatkowo, 16% ankietowanych mieszkańców doświadczyło kiedykolwiek przemocy. Mieszkańcy, którzy przyznali, że stosowano przemoc wobec nich odpowiedzieli, iż najczęściej była to przemoc psychiczna (43,75%) oraz fizyczna (75%), a osobami, które stosowały przemoc wobec mieszkańców byli m.in.: partner/partnerka (31,25%), tata (56,25%), mama i dziadkowie (po 18,75%) oraz inne osoby, takie jak pracodawca (6,25%).

Co ciekawe, jeżeli chodzi o stosowanie przemocy to 45% ankietowanych uważa, że nie istnieją okoliczności, które mogłyby usprawiedliwić tego typu zachowania. 13% ankietowanych twierdzi odwrotnie. Dodatkowo, według 56% mieszkańców nie powinno się stosować kar wobec dzieci. 34% osób nie potrafi określić swojego zdania. Natomiast 10% mieszkańców uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą.

Następnie mieszkańcy zostali zapytani o to, do kogo zwróciliby się w razie problemu przemocy lub zjawiska uzależnienia w rodzinie. Respondenci najczęściej zwróciliby się na Policję (48%), czy też do rodziny (38%).

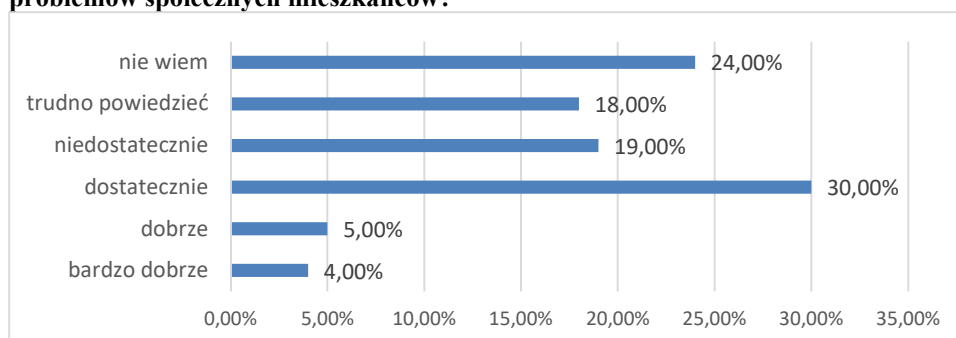
Wykres 25. Do kogo zwróciłby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?

Źródło: opracowanie własne.

Dodatkowo, 30% mieszkańców uważa, że stopień zaangażowania władz lokalnych w działania profilaktyczne w gminie jest dostateczny. Natomiast 5% osób ocenia władze lokalne i ich zaangażowanie w rozwiązywanie problemów społecznych w gminie na stopień „dobry”, a 4% - bardzo dobry. 18% mieszkańców trudno powiedzieć, a kolejne 24% nie posiada wiedzy.

Wykres 26. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

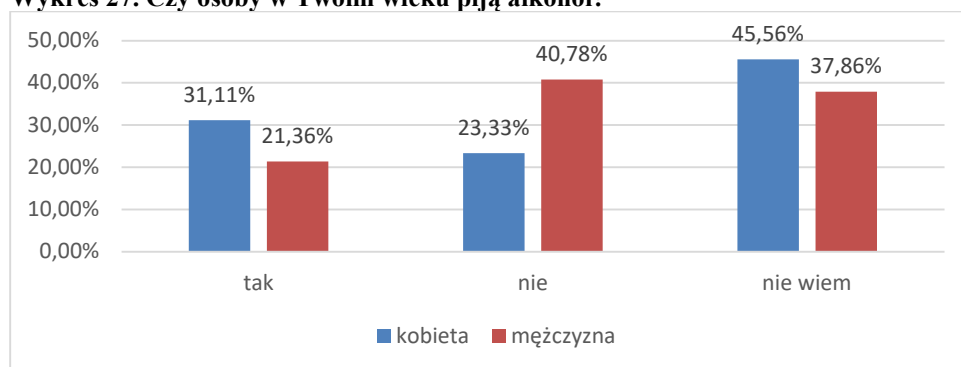
Źródło: opracowanie własne.

Badanie dzieci i młodzieży

W badaniu diagnozującym problemy społeczne w gminie Tuczno wzięło udział 193 uczniów z dwóch szkół podstawowych. Młodzi mieszkańcy byli ankietowani w formie elektronicznej z czego 46,63% to dziewczynki, a 53,37% chłopcy. Największą grupą badanych, była grupa w przedziale wiekowym od 11 do 13 lat (62,18%).

Uczniom obu płci zadano pytanie, czy ich zdaniem, ich rówieśnicy piją alkohol. Zdaniem uczniów płci męskiej 21,36% rówieśników pije alkohol, 40,78% jest nie pijąca, natomiast 37,86% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Dziewczynki w 23,33% stwierdziły, że ich koledzy i koleżanki nie piją alkoholu. 31,11% młodych kobiet uważa, że picie alkoholu przez rówieśników jest zjawiskiem powszechnym. Uczennice w 45,56% przypadków nie udzieliły jednoznacznej odpowiedzi. Poniższy wykres przedstawia obrazowo w liczbach zebrane wyniki.

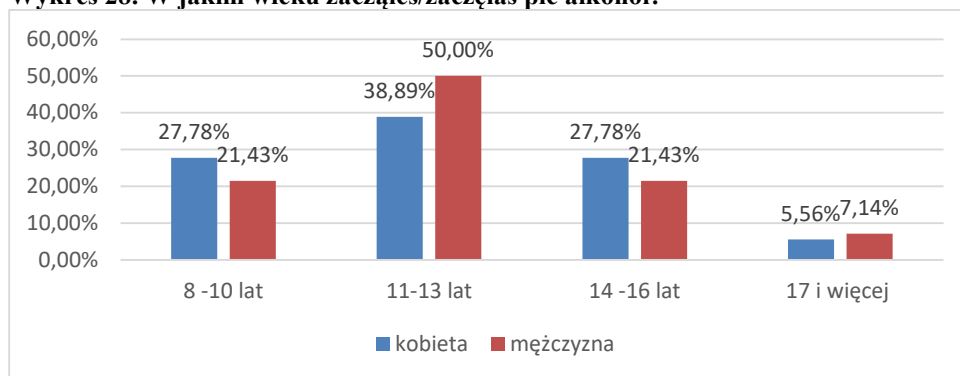
Wykres 27. Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

Źródło: opracowanie własne.

Uczniowie, którzy mieli już kontakt z alkoholem przyznają, iż po raz pierwszy próbowali tej substancji w wieku 8-10 lat (21,43%), następnie w wieku 11-13 lat (50%), kolejno w wieku 14-16 lat (21,43%) oraz w wieku 17 lat i więcej (7,14%). Dziewczynki rozpoczęły spożywanie alkoholu w wieku 8-10 lat (27,78%), 11-13 lat (38,89%), 14-16 lat (27,78%), oraz w wieku 17 lat i więcej (5,56%), natomiast trzeba zwrócić uwagę, że w ankiecie brali udział tylko uczniowie klas podstawowych.

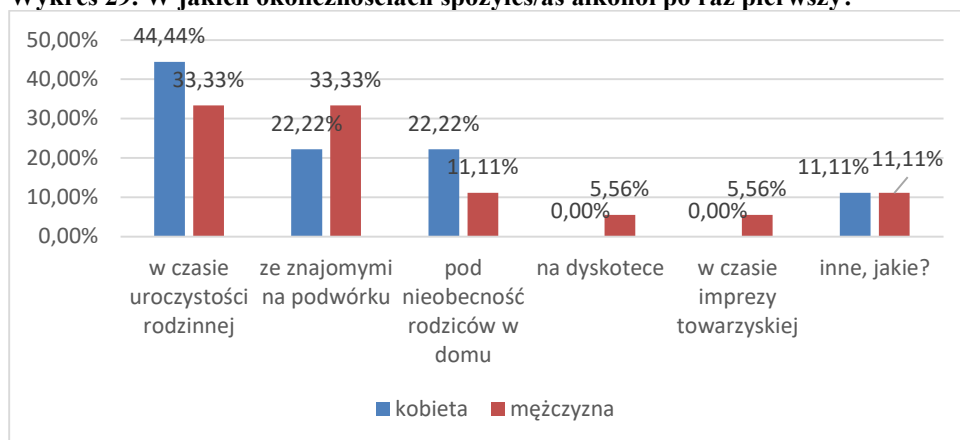
Wykres 28. W jakim wieku zaczęłeś/zaczęłaś pić alkohol?

Źródło: opracowanie własne.

Ankietowani deklarują, że po raz pierwszy spróbowali alkoholu między innymi podczas uroczystości rodzinnej. Takiej odpowiedzi udzieliło 33,33% chłopców oraz 44,44% dziewcząt. Kolejne 22,22% dziewczynek i 11,11% chłopców odpowiedziało, że spożywało alkohol pod nieobecność rodziców w domu, oraz ze znajomymi na podwórku (33,33% chłopców, 22,22% dziewcząt). Niektórzy z ankietowanych wybrali odpowiedź „inne, jakie?”, jedną z najczęstszych wypisywanych przez uczniów okoliczności było spożywanie alkoholu w domu.

Wykres 29. W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

Źródło: opracowanie własne.

Dodatkowo uczniów, którzy mieli już kontakt z alkoholem zapytano, czy ich rodzice wiedzą o tym fakcie. Co ciekawe, 77,78% uczennic i 64,29% uczniów przyznało, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu.

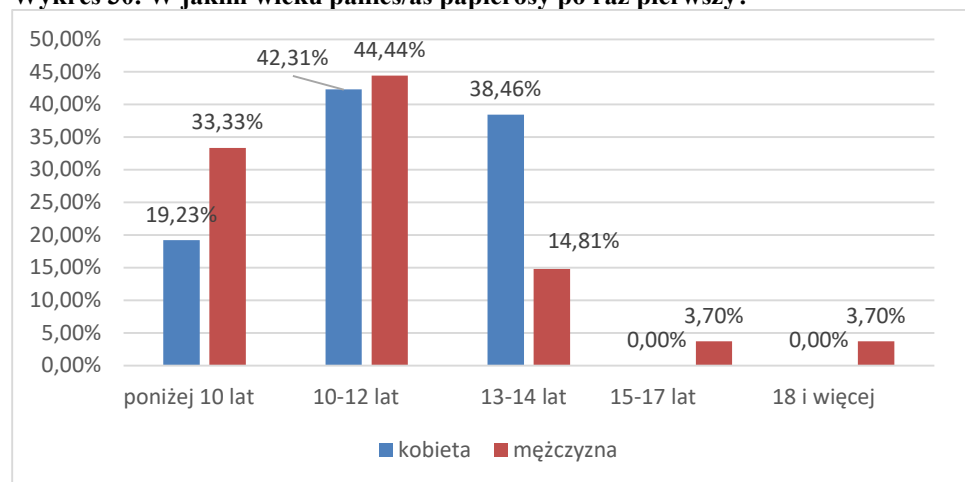
Uczniom, mającym styczność z alkoholem zadano pytanie o reakcję rodziców. Niepokojącym zdaje się być fakt, iż w dużej ilości przypadków (44,44% chłopców oraz 71,43% dziewczynek) rodzice nie zareagowali na wiadomość o tym, że ich dziecko piło alkohol, pomimo tego, że dobrze o tym wiedzieli. W odpowiedziach „inne, jakie?” młodzi mieszkańcy w większości pisali, że rodzice pouczyli ich, że ma być to pierwszy i ostatni raz.

Zdania uczniów na temat łatwości zdobycia alkoholu w ich miejscu zamieszkania są podzielone. Spośród ankietowanych, 57,78% dziewcząt oraz 48,54% chłopców, nie potrafiło jednoznacznie stwierdzić, czy zdobycie alkoholu w ich najbliższym otoczeniu jest trudne, czy łatwe. Następnie 31,11% dziewczynek wybrało odpowiedź, która mówiła o tym, że alkohol jest trudny do zdobycia w danej miejscowości, tak stwierdziło również 27,18% chłopców. Następnie 11,11% dziewczynek oraz 24,27% chłopców stwierdziło, że kupno alkoholu jest łatwe w ich gminie.

Wraz z pić alkoholu wiąże się również problem nikotynowy. Uczniowie (46,60%), oraz uczennice (55,56%) Gminy Tuczo przyznają, że ich rówieśnicy palą papierosy. 37,86% chłopców oraz 27,78% dziewczynek nie wie czy takie zjawisko występuje wśród ich znajomych i rówieśników. Następnie, 15,53% uczniów oraz 16,67% uczennic uważa, że ich rówieśnicy nie palą papierosów. Dodatkowo, 71,11% uczennic oraz 73,79% chłopców przyznało że nigdy nie paliło papierosów.

Uczniowie, którzy przyznali, że palą papierosy poproszeni zostali o określenie wieku w jakim zaczęli to robić. Chłopcy po raz pierwszy zapalili papierosa kolejno w wieku: poniżej 10 roku życia (33,33%), 10-12 lat (44,44%), 13-14 lat (14,81%). Dziewczynki zapaliły papierosa po raz pierwszy w wieku poniżej 10 lat (19,23%), 10-12 lat (42,31%), następnie 13-14 lat (38,46%). Trzeba wziąć pod uwagę, że w ankiecie brały udział tylko osoby z klas podstawowych.

Wykres 30. W jakim wieku paliłeś/aś papierosy po raz pierwszy?

Źródło: opracowanie własne.

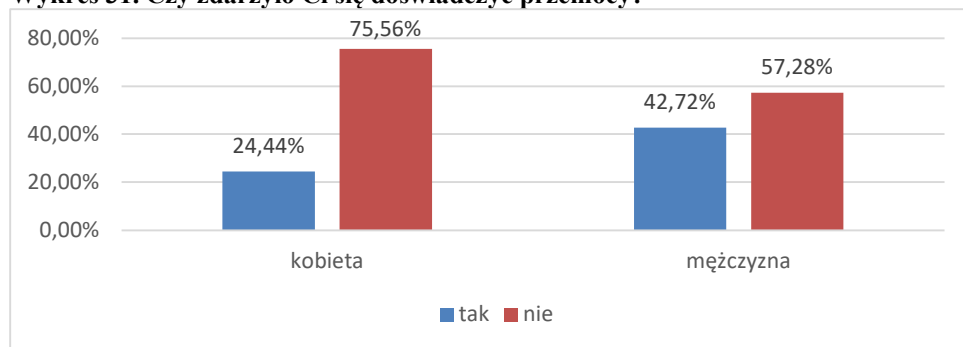
Uczniów szkół zapytano, czy próbowali kiedykolwiek zażywać narkotyki. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 98,06% chłopców, oraz 98,89% dziewczynek nigdy nie próbowało substancji psychoaktywnych.

Większość uczniów oraz uczennic (72,65% chłopców, 86,81% dziewczynek) nie zna miejsc, w których mogą zakupić lub dostać narkotyki i dopalacze.

Głęboko niepokoi fakt, że 24,44% dziewczynek oraz 42,72% chłopców przyznało, iż doświadczyli kiedykolwiek przemocy.

Wykres 31. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

Źródło: opracowanie własne.

Uczniowie, którzy przyznali, że stosowano wobec nich przemoc zostali poproszeni o wybranie, kto przeciwko nim zastosował ową przemoc. Wobec uczniów płci męskiej, przemoc najczęściej stosowali koledzy ze szkoły (47,54%), brat (9,84%), a także znajomi (13,11%). Dziewczynki również przyznały, że najczęściej doznawały przemocy od szkolnych kolegów (34,38%) i znajomych (25%), oraz od brata (9,84%). W odpowiedziach „innych”, młodzi mieszkańcy nie wspominali o żadnych konkretnych osobach lub, żeby była to forma zabawy.

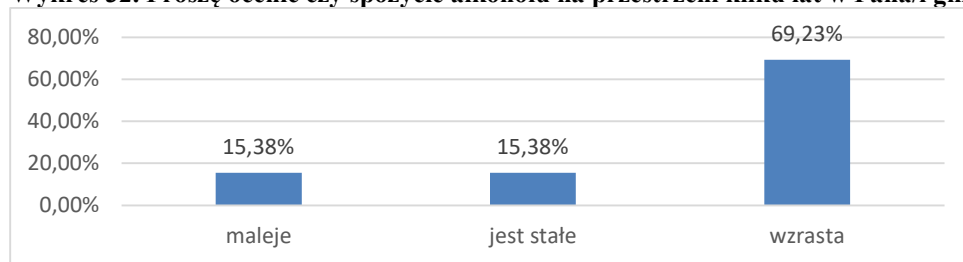
Dodatkowo 9,71% uczniów oraz 7,78% uczennic zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu. Według 37,78% dziewczynek oraz 49,51% chłopców problem przemocy między uczniami występuje w ich szkole.

Badanie sprzedawców

W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Tuczo udział wzięło łącznie 13 sprzedawców napojów alkoholowych.

Zadania sprzedawców dotyczące spożycia alkoholu w Gminie Tuczo są podzielone, ponieważ według 69,23% ankietowanych, spożycie alkoholu na terenie gminy wzrasta, lecz 15,38% sprzedawców twierdzi, że jest ono stałe. Dla kolejnych 15,38% sprzedawców spożycie alkoholu w gminie na przestrzeni lat maleje.

Wykres 32. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i gminie.

Źródło: opracowanie własne.

Dodatkowo, 23,08% osobom ankietowanym zdarzyło się raz lub kilka razy, że osoba niepełnoletnia chciała zakupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. Dodatkowo 92,31% sprzedawców zgodnie przyznało, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie niepełnoletniej na terenie.

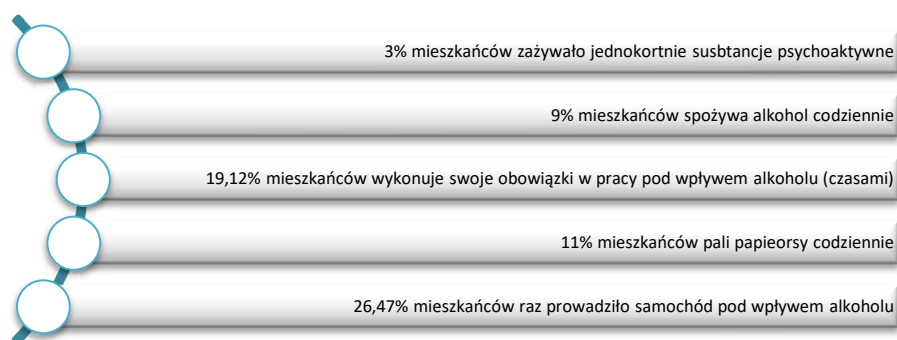
Według 46,15% badanych przyznało, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobom nietrzeźwym na terenie Gminy Tuczo.

Ankietowani zostali zapytani o sprzedaż papierosów osobom niepełnoletnim. 76,92% respondentów przyznało, że takie sytuacje nie mają miejsca. Ponadto, 100% ankietowanych przyznało, że nigdy nie zdarzyło im się sprzedać osobom niepełnoletnim papierosów w punkcie, w którym pracują.

Rekomendacje dla Miasta i Gminy Tuczo

Główne kierunki dalszych działań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych w gminie powinny polegać na:

- Rozwoju pracy socjalnej na rzecz **mieszkańców**, którzy są zagrożeni przemocą wszelkimi uzależnieniami od substancji psychoaktywnych i alkoholu, oraz wdrażanie najnowszych sposobów pomocy tym osobom. Skuteczne rozwiązywanie problemu alkoholowego i narkotycznego zależy od różnych podmiotów instytucji, które działają w tym zakresie, np. Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

- Ankietowani mieszkańcy (łącznie 72,06%) deklarują, że ich spożywanie alkoholu w ciągu dnia, w którym go piją, przekracza standardową porcję alkoholu². Jak najszybciej należy zacząć zapobiegać rozwijaniu się uzależnienia od alkoholu. Rekomenduje się tworzenie kampanii, które będą miały na celu informowanie mieszkańców, o tym jakie mogą być konsekwencje spożywania dużej ilości alkoholu. Warto zaproponować mieszkańcom, przychodzącym do Urzędu, Ośrodka Pomocy Społecznej, czy też innych instytucji by wypełnili test autodiagnozy, który udostępniony jest przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA). Dzięki wypełnieniu testu, mieszkańcy będą mogli określić, czy np. są uzależnieni od spożywania alkoholu.
- Zaleca się rozpowszechnianie ulotek, broszur i plakatów, na których znajdować się będą informacje zachęcające do rzucenia palenia oraz sposoby i metody, które mogą w tym pomóc. Należy podjąć działania profilaktyczne wykorzystując przy tym strategię informacyjną, mającą na celu edukację mieszkańców z zakresu szkodliwości nikotyny na zdrowie palacza i osób w jego najbliższym otoczeniu.

Utworzenie warsztatów dla mieszkańców o tematyce:

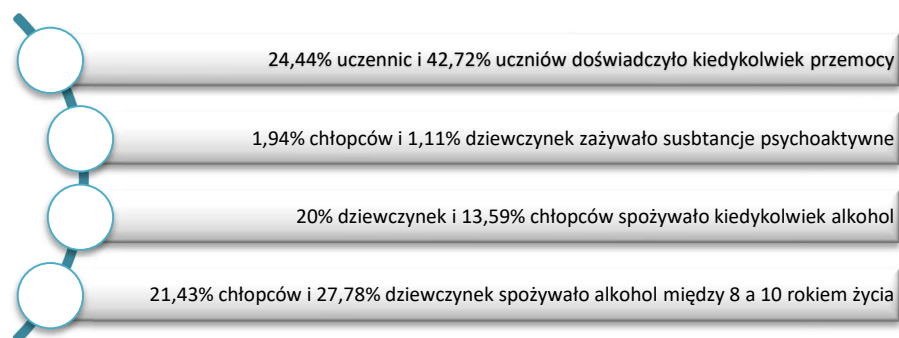
- przedziwiania przemy w rodzinie,
- komunikacji z osobą doświadczającą przemy,
- komunikacji z osobą stosującą przemy
- naukę asertywności
- sposoby radzenia sobie z agresją

- Warto również skorzystać z kwestionariusza oceny ryzyka „SafeLives”, (RIC - Risk Identification Checklist – Kwestionariusz oceny ryzyka).
- Przedstawiciele podmiotów biorących udział w procedurze „Niebieskie Karty” mogą skorzystać z plakatu, który jest udostępniony na stronie www.niebieskalinia.pl. Plakat, może pomóc również osobom, które są dotknięte problemem przemy.
- Rekomenduje się nawiązanie współpracy z przedstawicielami służb wymiaru sprawiedliwości. Do tego celu mogą posłużyć spotkania interdyscyplinarne oraz szkolenia dla wszystkich organizacji pomocowych. Dodatkowo, powinno się podnosić kompetencje

² Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5%, w ok. 100ml wina o mocy 12% oraz w ok. 30ml wódki o mocy 40%, a picie o niskim poziomie ryzyka zakłada wypijanie 1-2 porcji w ciągu dnia. (Źródło: <https://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/autodiagnoza>, dostęp: 8.11.2019).

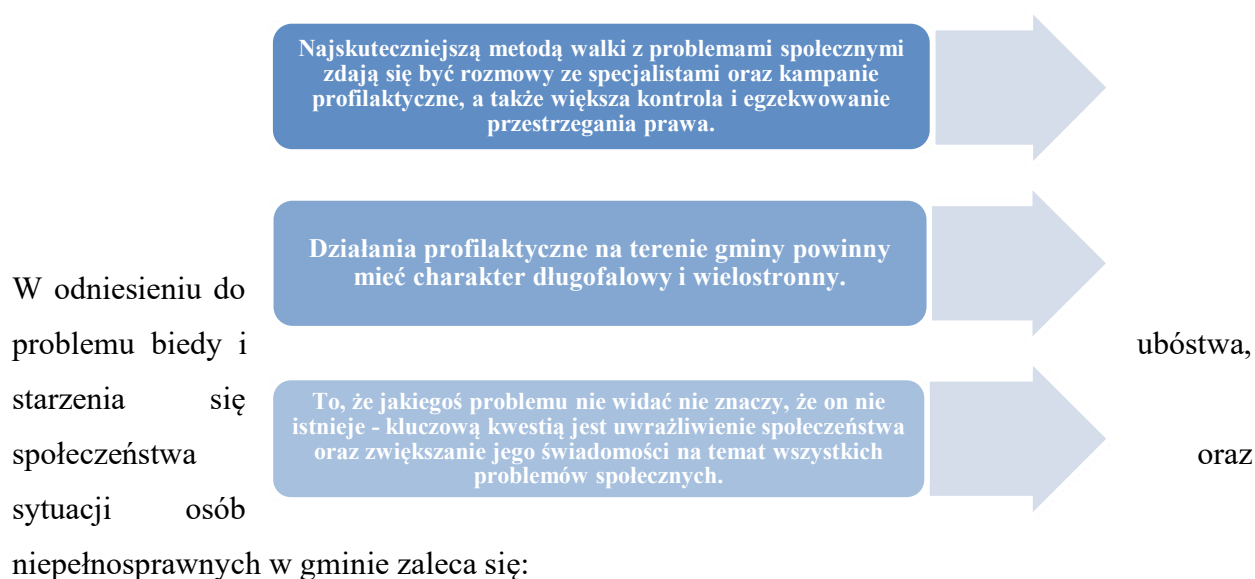
służb wymiaru sprawiedliwości.

- Rekomenduje się tworzenie punktów konsultacyjnych, które proponują kompleksową pomoc psychologiczną, terapeutyczną oraz socjalną dla dzieci i dorosłych. Punkty te powinny być regularnie wspierane finansowo przez gminę.
- Rekomenduje się organizowanie lokalnych kampanii społecznych, by przekazywać wiedzę osobom, które nigdy nie były ofiarami przemocy, aby mogły również mieć wiedzę na temat mechanizmów przemocy, oraz były uświadomione o jej szkodliwości.
- Mieszkańcy przyznają, że najczęściej na temat alkoholu i substancji psychoaktywnych znajdują informacje w Internecie i telewizji. Warto zwrócić na to uwagę i dostosować się do współczesnego życia mieszkańców – udostępniać kampanie na stronach Internetowych bądź społecznościowych, a także działać w lokalnej telewizji.
- Mieszkańcy powinni mieć dostęp do informacji na temat tego, z jakiej formy pomocy mogą skorzystać w przypadku uzależnień (nie tylko ich samych, ale też rodziny i bliskich).
- Rekomenduje się dalszą kontrolę sprzedaży alkoholu na terenie gminy. Z badań wynika, że 61,54% ankietowanych sprzedawców nigdy nie uczestniczyło w szkoleniach dotyczących odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu w gminie.
- Udoskonaleniu działań profilaktycznych w Gminie Tuczo. Rekomenduje się rozpowszechnianie ulotek promujących gminę oraz tego jakie wydarzenia kulturowe związane z profilaktyką dzieją się w danym momencie w gminie.
- Współpraca z mediami jest również ważnym elementem budowania społecznego poparcia dla działań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz edukacji społecznej.
- Dalsze podejmowanie działań w zakresie **profilaktyki szkolnej** w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów i programy profilaktyczne. Uczniowie i uczennice zapytane o to, do kogo zwróciliby się mając problem związany z uzależnieniami, między innymi wymienili nauczycieli, wychowawców klas, psychologów szkolnych. Realizując programy profilaktyczne kształtuje się kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków czy też przemocy.

- Zachowania ryzykowne są podejmowane przez młodzież często poza szkołą, gdzie nie daje to szkole możliwości wpływu na młodych ludzi – stąd ogromna rola rodziców, ich wiedzy oraz umiejętności współpracy z dzieckiem w zakresie kształtowania właściwych zachowań.
- Rekomenduje się rozpowszechnianie wśród uczniów informacji na temat form pomocy w przypadku posiadania w rodzinie osoby uzależnionej. Uczniowie powinni korzystać z warsztatów psychologicznych, które mogłyby polegać m.in. na praktycznych ćwiczeniach pracy nad swoją samooceną i bardzo ważną w tym wieku – asertywnością.
- Poleca się zapewnienie warsztatów dla nauczycieli, pedagogów szkolnych, oraz osób pracujących w świetlicy.
- Rekomenduje się prowadzenie zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży mających na celu budowanie więzi pomiędzy uczniami oraz poczucie bezpieczeństwa i zaufania, gdyż to stanowi między innymi czynnik chroniący podejmowania zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
- Zachęca się wprowadzenie Programów Rekomendowanych w szkołach. Programy te są rekomendowane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA), oraz mają na celu m.in. opóźnienie inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży. Na stronie www.programyrekomendowane.pl, są udostępnione wszelkie informacje i rodzaje programów. Dzięki nim można dostosować program do konkretnej grupy odbiorców (np. wieku dzieci).
- Zaszczepienie wśród uczniów zdrowego stylu życia, poprzez organizowanie konkursów sportowych, obozów sportowych oraz ciekawych zajęć WF. Dodatkowo, poleca się rozmieszczenie w szkołach plakatów o tematyce zdrowego stylu życia i korzyści z nim związanych.

- Rekomenduje się obserwację uczniów, w celu zidentyfikowania problemu narkotykowego w szkole. Poleca się organizowanie warsztatów dla kadry pracowniczej szkoły – przede wszystkim na temat tego, jak wykrywać objawy stosowania substancji psychoaktywnych. W tym celu, warto zajrzeć na stronę Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomani, gdzie możemy znaleźć przykłady objawów, które mogą wskazywać na odurzenie narkotykowe wśród dzieci i młodzieży.
- Rekomenduje się dostarczenie uczniom informacji, dotyczących tego, gdzie mogą szukać pomocy podczas, kiedy zostają ofiarą przemocy.
- Uczniowie, często w ankiecie wymieniają, że atrakcyjną formą działań profilaktycznych byłoby dla nich spotkanie z przedstawicielem Policji. Takie spotkania mają na celu uświadomienie dzieci i młodzieży o tym, jakie zachowania są aktem przemocy i jakie niosą za sobą konsekwencje również prawne.
- Rekomenduje się skorzystanie z kwestionariusza oceny ryzyka występowania przemocy wobec dziecka oraz propozycja algorytmu postępowania w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie wobec dziecka. Powinno się go rozpowszechnić wśród pracowników oświaty oraz tych, którzy pracują bezpośrednio z dziećmi (np. wśród pracowników świetlicy środowiskowej).
- Uczniowie szkół oceniają, że zdobywanie alkoholu na terenie gminy jest możliwe. Jest to sygnał dla Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, by zwiększyła kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Nacisk powinien być kładziony również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu lub papierosów.

- Rekomenduje się stworzenie kampanii społecznej potępiającej różnego rodzaju dyskryminację, a jednocześnie propagującej tolerancję, empatię oraz aktywną pomoc ofiarom wykluczenia.
- Stworzenie form pomocy dla osób ubogich: zasiłki i świadczenia, mieszkania socjalne, zbiórki pieniędzy, ubrań, żywności.
- Włożenie wysiłku ze strony szkoły, w celu identyfikacji problemów finansowych w rodzinach uczniów oraz pomoc tym osobom (darmowe podręczniki, wyprawki szkolne, stypendia).
- Identyfikowanie osób pozostających bez zatrudnienia i pomoc im obejmującą pośrednictwo zawodowe, w tym szkolenia z poszukiwania pracy oraz wsparcie dla osób wchodzących lub powracających na rynek pracy.
- Informowanie na temat realizowanych przez gminy działaniach mających na celu aktywizację zawodową i wyrównywanie szans na rynku pracy, powinny być rozpowszechniane wśród mieszkańców za pomocą broszur, ulotek i plakatów w miejscach publicznych, lokalnych mediach, prasie i Internecie.
- Poszerzenie oferty programów pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, starszych, niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie miejsc wsparcia i poradnictwa dla tych grup.
- Rekomenduje się zwiększenie materialnej pomocy dla osób starszych.
- Upowszechnienie wolontariatu – przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy osobom starszym, bezdomnym i zagrożonym ubóstwem.

- Zaleca się także zapewnianie osobom starszym, niepełnosprawnym i innym zagrożonym wykluczeniem społecznym form aktywnego spędzania czasu oraz włączania tychże osób w życie zawodowe i publiczne.
- Zaleca się przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych poprzez organizowanie akcji, kampanii mających na celu stworzenie pozytywnego obrazu późniejszej fazy życia, odejście od stereotypu stary = chory, a także rozwój świadomości społecznej na temat potencjału osób starszych.

Celem niwelowania zagrożeń wpływających na występowania problemów społecznych na terenie miasta i gminy Tuczo, dodatkowo zaleca się wprowadzenie następujących działań:

- Kontynuowanie działań mających na celu wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią.
- Informowanie mieszkańców o różnorodnych zajęciach realizowanych na terenie gminy, umożliwiających pozytywną organizację czasu wolnego mieszkańców.

6. POZYCJA STRATEGICZNA MIASTA I GMINY TUCZO

6.1. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed

niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawione są wyniki prac uczestników zespołu ds. planowania strategicznego, będących współautorami strategii opartej o diagnozę SWOT.

ANALIZA SWOT

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - dobrze przygotowana kadra, gotowa do podnoszenia kwalifikacji; - dobra baza materialna placówek oświatowych z dostępem do internetu; - działający Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna; - imprezy organizowane cyklicznie i doraźnie; - możliwość tworzenia klas integracyjnych i terapeutycznych; - dobra współpraca pomiędzy instytucjami oświatowo – społecznymi; - prężnie działające organizacje pozarządowe; - funkcjonowanie żłobka; - działalność punktu konsultacyjnego Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w szkole; - bogata oferta zajęć pozalekcyjnych w szkole. 	<ul style="list-style-type: none"> - słabo rozwinięty wolontariat młodzieżowy; - niewystarczająca baza lokalowa na zadania kulturalno-społeczne; - brak możliwości dojazdu osób dorosłych i dzieci na uroczystości i imprezy (brak środków komunikacji publicznej); - brak spotkań edukacyjnych dla osób starszych dotyczących specyfiki potrzeb sposobów realizacji związanych z wiekiem; - niedostateczna liczba specjalistycznej kadry w świetlicach wiejskich; - niewystarczający dostęp do psychologa i pedagoga; - ograniczona oferta rekreacyjna dla młodzieży i dorosłych związana z niewystarczającą bazą lokalową; - brak pielęgniarki w żłobku i przedszkolu.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - położenie geograficzne i walory turystyczne gminy; - wzrost świadomości społecznej w zakresie zdrowego trybu życia i aktywności fizycznej; - działalność organizacji pozarządowych min. Kół Gospodyń Wiejskich. Parafialnego Caritas; - działalność koła emerytów i rencistów; - działalność placówki wsparcia dziennego; - pozyskiwanie środków na edukację dla dorosłych, na przekwalifikowania z funduszy pomocowych; - aplikowanie o środki zewnętrzne. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak infrastruktury umożliwiającej organizację przedsięwzięć kulturalnych; - nie wykorzystywanie walorów turystycznych gminy; - brak lokalnych liderów aktywizujących społeczność lokalną; - trudności w wypracowaniu postaw prospołecznych wśród mieszkańców gminy; - ograniczony transport komunikacyjny między miejscowościami; - niż demograficzny; - niska świadomość edukacyjna większości społeczeństwa gminy;

	<ul style="list-style-type: none"> - brak zainteresowania ze strony dzieci i rodziców ofertą z zajęć pozalekcyjnych; - wzrost zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.
--	--

POMOC SPOŁECZNA, PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE, POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM I OSOBOM STARSZYM	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - dobre funkcjonowanie Ośrodka Pomocy Społecznej; - skoordynowany system pomocy i wsparcia osobom i rodzinom potrzebującym pomocy; - zaangażowanie w pracę pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej; - duża wiedza pracowników Ośrodka, chęć nabywania nowych kwalifikacji oraz doświadczenia, nowej i szerszej wiedzy, aby jeszcze skuteczniej pomagać i wspierać; - mobilność i elastyczność pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej; - dobra współpraca z innymi jednostkami działającymi na terenie gminy Tuczo; - szybka wymiana informacji pomiędzy instytucjami dotycząca naszych wspólnych klientów; - dobra współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wałczu; - dobra współpraca z Punktem Konsultacyjnym dla osób uzależnionych i współuzależnionych; 	<ul style="list-style-type: none"> - brak wystarczającej ilości środków finansowych, które umożliwiły odbywanie większej ilości szkoleń pracownikom Ośrodka; - duże obciążenie zawodowe pracowników pomocy społecznej (bardzo duża ilość problemów klientów); - niewystarczająca liczba miejsc pracy; - brak instytucji wspierających działanie systemu pomocy społecznej takich jak dzienny dom pomocy społecznej, mieszkania chronione; - niska wiedza i świadomość ludzi na temat pomocy społecznej; - pojawiające się nowe problemy i kwestie społeczne związane z pracą pracowników; - brak wystarczających środków finansowych na realizację zadań pomocowych; - niechęć skorzystania z profesjonalnej pomocy w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych;

<ul style="list-style-type: none"> - akceptacja społeczna dla działań podejmowanych na rzecz poprawy sytuacji rodzin z problemami; - dobra współpraca przy realizacji działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – Zespół Interdyscyplinarny; - możliwość wypożyczania książek na telefon przez osoby starsze, niepełnosprawne; - integracja środowiska seniorów; - dobra współpraca jednostek oświatowych ze społecznością lokalną 	
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> - posiadanie przez osoby niepełnosprawne i starsze wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia; - Istnienie bazy rehabilitacyjnej na terenie gminy (ZOL); - brak barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostępu do placówek kulturalnych, edukacyjnych, pomocowych; - brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych w gminie; - społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych; - możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny; - dostępność do poradnictwa związanego z przemocą w rodzinie; - nie zwiększająca się liczba osób w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych związanych z przemocą; - program 500+; - tworzenie innowacyjnych programów mających na celu wsparcie samorządów; - możliwość dofinansowania działań ze środków UE; 	<ul style="list-style-type: none"> - rosnąca liczba osób starszych i niepełnosprawnych w gminie; - rosnąca liczba osób niepełnosprawnych i starszych wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników MGOPS w tym osób z zaburzeniami psychicznymi; - ograniczona liczba osób i firm gotowych do świadczenia usług opiekuńczych; - migracja osób młodych, wykształconych do większych jednostek administracyjnych; - niedostateczne promowanie pozytywnego wizerunku rodzin wielopokoleniowych przez media i środowisko lokalne; - słaba kondycja finansowa mieszkańców; - stereotypowe myślenie na temat pomocy społecznej oraz uzależnienie klientów od systemu pomocy społecznej.

- dalsze systematyczne umacnianie rodziny, motywowanie do właściwej egzystencji i funkcjonowania rodziny w środowisku; - program Dobry start; - koordynacja działań służb.	

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych, uwikłanych w przemoc; - pedagodzy w szkołach, psychoterapeuta w Punkcie Konsultacyjnym; - działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; - podejmowanie działań profilaktycznych przy udziale instytucji zajmujących się zapobieganiem uzależnieniom z placówkami odwykowymi; - funkcjonowanie placówki wsparcia dziennego w formie podwórkowej. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak oferty szkoleń na temat narkomanii i innych uzależnień XX wieku; - brak psychologów i pedagogów w szkołach do rozwiązywania wszystkich problemów- mała ilość godzin; - brak komunikacji i ciągłości opieki – wsparcia po leczeniu odwykowym; - utrudniony dostęp do korzystania z usług specjalistów ze względu na miejsce zamieszkania; - słabo rozwinięty wolontariat i niezrozumienie idei wolontariatu w gminie; - brak możliwości dojazdów dla chętnych uczestników w zajęciach dodatkowych z terenu gminy Tuczo; - niedostateczne działania profilaktyczno – korekcyjne dla osób dorosłych; - brak komunikacji lokalnej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób uzależnionych i współuzależnionych objętych wsparciem terapeutycznym; - większy dostęp do wsparcia psychospołecznego i psychoterapeutycznego; - funkcjonowanie w gminie instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych (punkt konsultacyjny, grupa AA); - traktowanie uzależnienia jako problemu społecznego; - zajęcia profilaktyczne dla dzieci i młodzieży; 	<ul style="list-style-type: none"> - pojawiające się nowe substancje uzależniające (narkotyki, dopalacze) powstawanie uzależnień nie chemicznych (Internet, komputer, smartfon); - łatwy dostęp do narkotyków i alkoholu; - patologie społeczne, zwłaszcza wśród młodzieży, która ;powieli negatywne wzorce (nałogi, wandalizm, brak perspektyw); - niska świadomość społeczności lokalnej dotycząca objawów nadużywania narkotyków, dopalaczy, anaboliów; - brak pozytywnych wzorców w rodzinie;

<ul style="list-style-type: none"> - szanse na zdobycie środków pomocowych unijnych i rządowych; - zmieniające się przepisy korzystnie wpływające na lokalizację i ilość punktów sprzedaży alkoholu oraz zakaz spożywanie w miejscu publicznym.	<ul style="list-style-type: none"> - brak pozytywnych autorytetów; - brak reakcji społeczeństwa oraz przyzwolenie na przejawy demoralizacji dzieci i młodzieży.
--	--

6.2. Perspektywna wizja sposobów rozwiązywania problemów społecznych

W przeprowadzonych ankietach reprezentanci społeczności miasta i gminy Tuczo określili w sposób szczegółowy oczekiwania realizacyjne w zakresie:

POMOC SPOŁECZNA, POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM, OSOBOM STARSZYM, PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

- Podejmowanie współpracy z interdyscyplinarnym zespołem oraz Gminną Komisją ds. Problemów Alkoholowych, Policją, Kuratorami, Sądem;
- Organizowanie kształcenia i udzielanie pomocy psychologiczno- pedagogicznej;
- Działanie punktu konsultacyjnego na terenie szkoły;
- Udział przedstawicieli szkoły w szkoleniach dot. Przemocy w rodzinie;
- Działalność na terenie szkoły rzecznika praw ucznia oraz „skrzynki zaufania”;
- Upublicznienie na stronie szkolnej informacji nt. przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Zapewnienia uczniom darmowych podręczników szkolnych.
- Spotkania seniorów z policją (temat np. oszustw);
- Projekt wielopokoleniowy „Budujemy pokoleniowe mosty”;
- Doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych;
- Organizacja zajęć dla rodzin i dzieci nt. przeciwdziałania przemocy;
- Współpraca z sądem rodzinnym;
- Działania na rzecz eliminowania barier architektonicznych;
- Uświadamianie społeczeństwa lokalnego o konieczności zgłaszania przypadków przemocy w rodzinie jako profilaktyki, pracy z rodziną;
- Osoby starsze – usługi opiekuńcze;
- Opieka długoterminowa;
- Zwiększenie dostępności do opieki medycznej dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Lepszy dojazd do ośrodków zdrowia;
- Monitorowanie rodzin z problemem przemocy w rodzinie.

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

- Organizacja cyklicznego „tygodnia profilaktyki” na terenie gminy;
- Prowadzenie programów dla uczniów np. Unplugged, Jaś i Małgosia – Program Dobrych Detektywów;
- Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w stosunku do uczniów, rodziców i nauczycieli;
- Diagnozowanie problemów związanych z uzależnieniami;
- Współpraca z pielęgniarką szkolną – badania okresowe, fluoryzacja, kontrola czystości;
- Spotkania młodzieży z policją.
- Programy profilaktyczne dla szkół – spotkania ze specjalistami;
- Promowanie aktywności fizycznej;
- Działania edukacyjne dla dorosłych;
- Warsztaty terapeutyczne;
- Organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin alkoholowych;
- Organizacja konkursów profilaktycznych;
- Organizacja grup terapeutycznych typu AA oraz udostępnianie pomieszczeń dla grupy;
- Monitorowanie rodzin z problemami alkoholowymi, uzależnionymi;
- Wsparcie w wyjściu z nałogu np. wszywka, pomoc w znalezieniu pracy;
- Monitoring lokali z koncesją na sprzedaż alkoholu;

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

- Prowadzenie zajęć dodatkowych w ramach projektów;
- Organizowanie wycieczek szkolnych;
- Organizowanie konkursów i zawodów;
- Kształcenie podczas zajęć edukacyjnych, wychowawczych, opiekuńczych dot. zasad współżycia społecznego;
- Udział w akcjach np. WOŚP, imprezy charytatywne;
- Uzupełnianie infrastruktury szkolnej, umożliwiającej dostęp do najnowszych metod kształcenia;
- Działalność wolontariacka w szkole;
- Rozszerzenie oferty zajęć pozaszkolnych;

- Umożliwienie wykorzystywania z programów mających na celu dożywanie dzieci;
- Organizacja imprez kulturalnych dla społeczności lokalnej.
- Psycholog i pedagog w szkole;
- Organizacja wyjazdów dla dzieci i młodzieży – kino, teatr;
- Współpraca ze szkołami;
- Poprawa warunków nauki np. unikanie łączenia klas z różnych poziomów nauczania;
- Współpraca ze społecznością lokalną;
- Wspieranie świetlic wiejskich;
- Organizacja pomocy sąsiedzkiej przy pomocy MGOPS;
- Promowanie i wsparcie lokalnych NGO;
- Pomoc prawna dla osób potrzebujących wsparcia i porad prawnych;

Z powyższych oczekiwań co do działań w obszarach rozwiązywania problemów społecznych można sformułować cel nadrzędny strategii.

Wysoka jakość życia mieszkańców Miasta i Gminy Tuczo, życie wolne od zagrożeń, zintegrowana społeczność, dostępna profesjonalna pomoc społeczna i terapeutyczna, aktywne i zintegrowane grupy społeczne, samorealizujące się w działaniach prospołecznych i kulturalnych.

Cel ten jest syntetyczną i skróconą wersją myśli, które zawarte są w wizji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuczo na lata 2021- 2030. Jest to hasłowe wyrażenie wizji rozwoju społecznego mieszkańców Gminy Tuczo.

Wizja jest określeniem takiego obrazu Miasta i Gminy Tuczo, jaki chcieliby osiągnąć za 10 lat mieszkańcy tego obszaru– uczestnicy procesu planowania. Wizja określa dążenie w sposób bardzo ogólny.

Miasto i Gmina Tuczo jest miejscem przyjaznym dla jego mieszkańców, umożliwiającym:

- ***profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązującą problemy socjalne i bytowe, wspierającą wzmocnienie własnych zasobów osób potrzebujących pomocy, sprzyjającą rozwojowi potencjału osobowego i społecznego,***

- *nowoczesną edukację, przyjazną różnym grupom wiekowym oraz osobom niepełnosprawnym, umożliwiającą ustawiczne kształcenie w zależności od wieku i potrzeb,*
- *integrację społeczności lokalnej, profesjonalną i efektywną pomoc w sytuacji zagrożeń związanych z dysfunkcją spowodowaną nadużywaniem substancji psychoaktywnych.*

6.3. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja

Strategia pozwala zaplanować harmonijny plan rozwoju, przygotować konspekt działań zgodny z wcześniej wypracowaną wizją, ze szczegółowym podziałem na najważniejsze obszary oraz ich poszczególne etapy realizacji. Pozwolą one przybliżyć nas do wcześniej ustalonych zamysłów.

W oparciu o dokonaną analizę problemów społecznych zostały sformułowane rekomendacje.

Poniżej znajduje się podsumowanie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie miasta i gminy Tuczo wraz z rekomendacjami co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców gminy oraz instytucji, których celem jest profilaktyka.

- Działania profilaktyczne na terenie gminy powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Nie powinny one ograniczać się jedynie do środowiska szkoły – uczniów i nauczycieli, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty. Zdecydowanie korzystnym działaniem jest edukowanie mieszkańców poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe oraz kierowanie działań do młodszych uczniów w celu kształtowania prawidłowych postaw oraz świadomości względem istniejących zagrożeń społecznych.
- Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów przemocy domowej, alkoholizmu, narkomanii zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucjach. Kluczową rolę mogą odgrywać instytucje cieszące się dużym zaufaniem wśród mieszkańców np. służby porządkowe.

- Rekomenduje się opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim. Działania profilaktyczne w tym przypadku powinny objąć wszystkie grupy społeczne, ponieważ tylko holistyczne działania mogą przynieść zamierzony skutek.
- Rekomenduje się zwrócenie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemocy, uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z występowaniem przemocy w rodzinie na poziomie rodzinnym, jak i społeczności lokalnej.
- Inną formą działań korzystnie wpływających na poprawę skuteczności i efektywności prowadzonych działań profilaktycznych jest inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, oprócz podnoszenia kompetencji i kwalifikacji kadry specjalistów rekomenduje się również angażowanie tych podmiotów w prowadzone kampanie społeczne i działalności edukacyjne na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.
- Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym. Alkoholizm oraz przemoc domowa to jedne z ważniejszych problemów społecznych, które dotyczą gminę. Na występowanie przemocy domowej wskazują również informacje udzielone od dzieci i młodzieży szkolnej. Rodzinom z problemem alkoholowym powinny zostać zaproponowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogliby uzyskać wsparcie i wzmacniać swój autorytet wychowawczy pod okiem psychologów. Z kolei, na terenie gminy może zostać przeprowadzona lokalna kampania uwrażliwiająca na szkodliwość alkoholu oraz zachęcająca do ograniczenia jego nadmiernego spożywania.
- Część zagrożeń społecznych często współwystępuje z problemem ubóstwa, dlatego też istotne jest podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu z powodu trudnej sytuacji materialnej mieszkańców. W tym celu rekomenduje się inicjowanie współpracy podmiotów rynku pracy na rzecz wspierania osób bezrobotnych, podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych umożliwiających mobilność pracowników np. poprzez aktywną współpracę z lokalnymi pracodawcami w zakresie pośrednictwa pracy oraz wspierania osób bezrobotnych w wdrożeniu do pracy.

- Dane uzyskane dzięki badaniu młodzieży szkolnej pokazały, że na problem alkoholowy narażeni są nie tylko uczniowie starsi, ale również młodsza grupa wiekowa (8 – 10 lat). Co czwarty uczeń deklaruje, że młodzież w ich wieku spożywa napoje alkoholowe. Dodatkowo 17% uczniów przyznało, iż spożywało już alkohol. Najczęściej uczniowie zaczynają spożywać alkohol w wieku 11 – 13 lat. Młodzi ludzie najczęściej sięgają po alkohol dla towarzystwa lub chęci lepszej zabawy i z ciekawości, wskazuje to na potrzebę działań profilaktycznych skierowanych do uczniów, które mogłyby im uświadomić negatywne konsekwencje (nawet okazynego) spożywania alkoholu w młodym wieku.
- Zebrane dzięki badaniu odpowiedzi wskazują, że dzieci i młodzież pije alkohol przede wszystkim podczas uroczystości rodzinnych, gdzie powinna znajdować się pod opieką osób dorosłych, a dodatkowo rodzice często mają świadomość spożywania alkoholu przez swoich dzieci. Dane te są niepokojące i wskazują na potrzebę zwiększenia świadomości rodziców lub opiekunów w zakresie konsekwencji spożywania alkoholu przez osoby niepełnoletnie. Celem tego typu działań profilaktycznych powinna być próba zaangażowania rodziny w przeciwdziałanie problemom alkoholowym wśród osób nieletnich oraz edukacja nt. uzależnień.
- Uczniowie oceniają, że zdobywanie alkoholu na terenie gminy jest możliwe, co dotyczy się również pozostałych substancji takich jak narkotyki, dopalacze oraz papierosy. Jest to sygnał dla Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, by zwiększyła kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Młodzież zdobywa alkohol za pośrednictwem starszych kolegów, którzy dokonują za nich zakupu napojów alkoholowych lub prosi o pomoc obcych ludzi znajdujących się w pobliżu sklepu. Nacisk powinien być również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu lub papierosów, ponieważ jak wykazały informacje uzyskane od sprzedawców, nie jest to normą.
- Warsztaty lub szkolenia z ekspertami. Badania pokazały, iż są to najbardziej lubiane przez uczniów formy profilaktyki. Istotne jest, aby działania profilaktyczne kierować do uczniów szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych, a także do nauczycieli i rodziców. Holistyczne podejście zwiększy skuteczność prowadzonych działań.
- Badanie pokazało dużą rolę telewizji oraz Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających, co powinno być wskazówką do opracowania działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi

w czasach współczesnych jest Internet, dlatego warto spróbować dotrzeć do najmłodszych grup właśnie w ten sposób.

- Znaczny odsetek ankietowanych uczniów wskazał na szkołę, jako miejsce z którego czerpie wiedzę na temat narkotyków i dopalaczy. Wskazane jest podejmowanie działań skierowanych wobec rodziców i nauczycieli, w celu wzmacniania ich autorytetu wychowawczego. Ważnym jest, by stali się oni wiarygodnym źródłem informacji i kształtowali prawidłowe postawy podopiecznych.
- Rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży na temat przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie ich do nauki szkolnej.
- Zorganizowanie zajęć dydaktycznych dotyczących kwestii przemocy w szkole. Podjęcie działań profilaktycznych, których celem byłoby zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły oraz w jej pobliżu.
- Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie wśród dzieci i młodzieży przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych.
- Wsparcie kadry pedagogicznej poprzez odpowiednie szkolenia, umożliwiające rozwój kompetencji edukacyjnych, poszerzanie wiedzy i budowanie warsztatu metodycznego, ułatwiającego pracę szczególnie pod względem tzw. tematów trudnych (alkoholizm, narkomania, agresja, przemoc).
- Wskazane jest przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury „Niebieskiej Karty” w szkole. Równie ważne jest też wsparcie dla rodziców poprzez przeprowadzenia szkolenia w zakresie wychowania pokolenia bez przemocy.
- Wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią. Wyrównywanie szans może zostać przeprowadzone w różnorodny sposób, m.in. opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających problemem społecznym w rodzinach, wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego lub wspieranie rodzin i form zastępczych w opiece nad dzieckiem. Działanie to znajduje uzasadnienie w fakcie, iż to rodzina jest podstawową komórką społeczną i to od jej kondycji zależy rozwój psychospołeczny dzieci i młodzieży.

- Działalność nastawiona na integrację międzypokoleniową społeczności lokalnej poprzez imprezy kulturowe, koła zainteresowań, zajęcia umożliwiające wymianę doświadczeń i umiejętności.
- Dbanie o dostęp do różnorodnych zajęć na terenie gminy, umożliwiających pozytywną organizację czasu wolnego mieszkańców.
- Wsparcie rynku pracy i dbanie o osoby bezrobotne oraz zagrożone ubóstwem, między innymi poprzez ułatwianie znalezienia zatrudnienia przedstawicielom grup podwyższonego ryzyka, takim jak młodzi i osoby w wieku przedemerytalnym.
- Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień i/lub przemocy.
- Współpraca z mediami jest ważnym elementem budowania społecznego poparcia dla działań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz edukacji społecznej.

6.3.1. Cele strategiczne

Po uzyskaniu akceptacji społecznej wizji Strategii, do której będzie dążyć społeczność lokalna w wyniku wdrażania strategii. **Po przeprowadzeniu diagnozy problemów społecznych oraz diagnozy prospektywnej przystąpiono do ustalenia priorytetów, celów strategicznych.** Uczestnicy prac nad strategią ustalili je w następującym zakresie:

Cele strategiczne określono dla trzech obszarów:

1. Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej,
2. Pomoc społeczna i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym,
3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Uwzględniając wyniki analizy SWOT, analizy potencjałów wypracowano następujące cele strategiczne:

1. dla obszaru „Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej”

Świadome i aktywne społeczeństwo, kapitał ludzki oparty na wiedzy. Dostęp do kształcenia ustawicznego, sprzyjanie działaniom kulturotwórczym.

2. dla obszaru „Pomoc społeczna i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym”

Profesjonalna pomoc społeczna, wzmacniająca świadomość społeczną, wspierająca jakość życia lokalnej społeczności, integrująca mieszkańców, zachęcająca do samorealizacji i wsparcia dla innych.

3. dla obszaru „Rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii”

Skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii. Efektywny system przeciwdziałania nadużywaniu środków psychoaktywnych.

Realizacja tych celów odbywać się będzie poprzez realizację celów szczegółowych w poszczególnych latach. Cele szczegółowe i działania realizacyjne przedstawione zostaną w kolejnych rozdziałach.

Źródłem sformułowanych poniżej szczegółowych celów strategicznych oraz działań strategicznych jest wynik ustaleń uczestników prac nad strategią i są skorelowane z wynikami analizy SWOT, oczekiwań realizacyjnych wyrażonych w ankietach prospektywnych.

6.3.2. Cele szczegółowe i ich realizacja

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

CEL GŁÓWNY

Świadome i aktywne społeczeństwo, kapitał ludzki oparty na wiedzy. Dostęp do kształcenia ustawicznego, sprzyjanie działaniom kulturotwórczym społeczeństwa.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- nowoczesny system oświaty,
- dostępność bogatej oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej,
- wyrównywanie szans rozwojowych u dzieci i młodzieży i osób starszych.

PROBLEM

- słabo rozwinięty wolontariat młodzieżowy;
- niewystarczająca baza lokalowa na zadania kulturalne i oświatowe;
- brak możliwości dojazdu osób dorosłych i dzieci na uroczystości, imprezy, jak i do ośrodków zdrowia (brak komunikacji publicznej);
- brak spotkań edukacyjnych dla osób starszych dotyczących specyfiki potrzeb sposobów realizacji związanych z wiekiem;
- niedostateczna liczba specjalistycznej kadry w świetlicach wiejskich;
- niewystarczający dostęp do psychologa;
- ograniczona oferta rekreacyjna dla młodzieży i dorosłych związana z niewystarczającą bazą lokalową;
- ograniczona oferta rekreacyjna.

DZIAŁANIA STRATEGICZNE:

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	NAKLADY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU \ MINIMUM REALIZACYJNE	ŹRÓDŁA DANYCH
1	Doposażanie szkół w nowoczesny sprzęt i środki dydaktyczne ułatwiający dostęp do edukacji osób z różnych grup wiekowych.	2021 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Tuczno
2	Organizowanie i wdrażanie różnorodnej oferty zajęć pozalekcyjnych z uwzględnieniem możliwości komunikacyjnych.	2021 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe,	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Tuczno
3.	Poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego rodzin, dzieci, młodzieży osób starszych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy, organizowanie wypoczynku.	2021 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe,	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Tuczno
4.	Zwiększenie dostępu osób starszych i niepełnosprawnych do informacji	2021 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe,	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Tuczno

	o prawach i uprawnieniach oraz dostępnych formach wsparcia min. poprzez wykorzystanie sieci Internet, ulotki gminne.				
5.	Doskonalenie kadry pedagogicznej uwzględniające nowoczesne techniki i potrzeby rozwojowe społeczności lokalnej.	2021 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Tuczno
6.	Prowadzenie zajęć korekcyjno – wyrównawczych dla dzieci z deficytami rozwojowymi oraz rozwijających szczególne zdolności u uczniów uzdolnionych.	2021 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Tuczno
7.	Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej, oświatowej i rozrywkowej dla osób starszych. Tworzenie klubów seniora i innych środowiskowych form wsparcia.	2021 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba wydarzeń kulturalnych, oświatowych, rozrywkowych dla osób starszych	Gmina Tuczno

POMOC SPOŁECZNA, PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE, POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM I OSOBOM STARSZYM

CEL GŁÓWNY

Profesjonalna pomoc społeczna, wzmacniająca świadomość społeczną, wspierająca jakość życia lokalnej społeczności, integrująca mieszkańców, zachęcająca do samorealizacji i wsparcia dla innych.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Zapewnienie osobom starszym i niepełnosprawnym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społecznym;
- Wzmocnienie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania;
- Wzmocnienie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- Wzmocnienie i rozwój zintegrowanej pomocy socjalnej.

PROBLEM

- Brak wystarczającej ilości środków finansowych, które umożliwiły odbywanie większej ilości szkoleń pracownikom Ośrodka np.: superwizji;
- Duże obciążenie zawodowe pracowników pomocy społecznej (bardzo duża ilość problemów klientów);
- Brak zakładów pracy, które umożliwiłyby zatrudnienie, a co za tym idzie zmniejszenie bezrobocia;
- Brak instytucji wspierających działanie systemu pomocy społecznej takich jak dzienny dom pomocy społecznej, mieszkania chronione;
- Niska wiedza i świadomość ludzi na temat pomocy społecznej;
- Pojawiające się nowe problemy i kwestie społeczne związane z pracą pracowników;

DZIAŁANIA STRATEGICZNE:

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	NAKLADY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU \ MINIMUM REALIZACYJNE	ŹRÓDŁA DANYCH
1.	Realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych – powinny dotyczyć najważniejszych zachowań ryzykownych oraz obejmować przede wszystkim dzieci i młodzież.	2021 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba uczestników programów profilaktycznych	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie, Urząd Miejski w Tucznie, placówki oświatowe i Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2.	Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej, rozwijanie usług opiekuńczych	2021 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	- Liczba osób w wieku produkcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców; - Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną; - Liczba seniorów i osób starszych objętych świadczeniami z pomocy społecznej; -Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi.	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie, Gmina Tuczno

3	Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.	2021 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób bezdomnych; - Liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną; -Liczba zawartych kontraktów socjalnych. 	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie
4.	Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia bezrobocia i biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym.	2021 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób i rodzin objętych wsparciem w postaci świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, dodatku mieszkaniowego, dodatku energetycznego; - Liczba rodzin/dzieci objętych świadczeniem wychowawczym i świadczeniem „Dobry start”; - Liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem różnymi formami pomocy przez Powiatowy Urząd Pracy. 	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie, Powiatowy Urząd Pracy w Wałczu,
5.	Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących na rzecz pomocy rodzinom min. z problemem bezradności w sprawach	2021 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba uczestników; - Liczba szkoleń 	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

	opiekuńczo-wychowawczych, z problemami uzależnień itp.				w Tucznie, Powiatowy Urząd Pracy w Wałczu
6.	Realizacja gminnego programu wspierania rodziny.	2021 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Monitoring wskaźników Programu	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie
7.	Dystrybuowanie materiałów edukacyjnych – informacyjnych dotyczących uzależnień.	2021 – 2030	Fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie, Urząd Miejski w Tucznie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
8.	Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Tuczno.	2021 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Monitoring wskaźników Programu	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie, Gmina Tuczno
9.	Wspieranie i współuczestniczenie w realizacji Gminnego Programu przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.	2021 – 2030	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Monitoring wskaźników Programu	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie, Gmina Tuczno

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

CEL GŁÓWNY

Skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii. Efektywny system przeciwdziałania nadużywaniu środków psychoaktywnych.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Zwiększenie dostępności terapeutycznej, i rehabilitacyjnej, psychologicznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi i narkomani oraz uwikłanych w przemoc.
- Podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży min. opracowanie i realizowanie programów w placówkach oświatowych, świetlicach.
- Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin osób uzależnionych i współuzależnionych, poddawanych przemocy.

PROBLEM

- nauczyciele nie posiadają dostatecznego przeszkolenia w zakresie niektórych programów profilaktycznych
- brak komunikacji i ciągłości opieki – wsparcia po leczeniu odwykowym,
- utrudniony dostęp do korzystania z usług specjalistów ze względu na miejsce zamieszkania,
- słabo rozwinięty wolontariat w ramach pracy z dziećmi na terenach wiejskich
- brak możliwości dojazdów dla chętnych uczestników w zajęciach dodatkowych z terenu gminy Tuczo
- niedostateczne działania profilaktyczno – korekcyjne dla osób dorosłych.

DZIAŁANIA STRATEGICZNE:

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	NAKLADY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU \ MINIMUM REALIZACYJNE	ŹRÓDŁA DANYCH
1	Zwiększenie dostępności terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób i rodzin uwikłanych w uzależnienia oraz uwikłanych w przemoc.	2021 – 2030	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2	Wdrażanie profesjonalnych programów profilaktyki zgodnie z rekomendacjami Narodowego Programu Zdrowia w placówkach oświatowych i świetlicach.	2021 – 2030	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki Oświatowe
3	Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin osób uzależnionych i współuzależnionych, dotkniętych przemocą.	2021 – 2030	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4	Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych, które będą miały na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.	2021 – 2030	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

7. SYSTEM ZARZĄDZANIA I AKTUALIZACJI STRATEGII

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

W celu sprecyzowania zarządzania realizacją Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należało odpowiedzieć na następujące pytania:

- a) kto będzie odpowiedzialny za koordynację procesu wdrażania dokumentu?
- b) jak często i jakimi sposobami będzie odbywać się ocena jego realizacji?
- c) w jaki sposób i w jakim trybie będzie dokonywana korekta/aktualizacja strategii?

Opracowując niniejsze „wytyczne” kierowano się założeniem, że proces tworzenia oraz wysiłek wdrażania strategii muszą być oparte na tej samej podstawie – partycypacji społecznej. A zatem, w naturalny sposób zaangażowanie oraz nabyte doświadczenie członków zespołu zadaniowego oraz osób uczestniczących w warsztatach planowania strategicznego powinny zostać wykorzystane na etapie wdrażania strategii.

Podmioty zarządzające realizacją strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- a) Burmistrz – wykonuje uchwały Rady Miejskiej i budżet Gminy przy pomocy Urzędu Miasta i Gminy i jednostek organizacyjnych (JST); odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii;
- b) Rada Miejska – organ stanowiący; uchwała budżet; pełni nadzór nad realizacją strategii;
- c) doradcy – środowisko odpowiedzialne za doradztwo oraz opiniowanie, stanowiące zarazem forum wymiany doświadczeń i pomysłów na rozwój społeczny gminy.

Instrumenty realizacji Strategii

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii.

Głównym instrumentem finansowym służącym realizacji zadań gminy jest jej budżet, gwarantujący samodzielność finansową samorządu, uchwalany w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy, stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów gminy. Możliwość realizacji zadań jest uwarunkowana w głównej mierze zakresem i charakterem dochodów budżetowych. Trzeba stwierdzić, że poziom dochodów własnych gminy nie wystarcza w stosunku do realizowanych zadań oraz potrzeb społecznych, niezbędny jest zatem sprawnie funkcjonujący mechanizm zasilania zewnętrznego budżetu.

Wdrażając Strategię, Gmina będzie musiała oprzeć się o dostępne programy pomocowe, a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców. W tym sensie niezmiernie ważna będzie akcja informacyjno-promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

Monitoring i ocena wdrażania strategii

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu będą raporty roczne z realizacji zadań opracowywane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie we współpracy z Gminą Tuczo. Raporty będą sporządzane **do końca marca roku** następującego po roku sprawozdawczym, którego dany raport dotyczy, w oparciu o sprawozdania (raporty cząstkowe) jednostek organizacyjnych gminy z realizacji wyznaczonych dla nich zadań oraz wszelkie dane uzyskane od podmiotów publicznych oraz prywatnych zaangażowanych w politykę społeczną, w tym w szczególności od organizacji pozarządowych i kościelnych działających w sferze pożytku publicznego. Raporty co dwa lata będą pełniły zarazem funkcję raportów ewaluacyjnych. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie przy ścisłej współpracy z Gminą Tuczo będzie oceniał poziom wdrażania zapisów strategicznych raz na dwa lata, a następnie przygotowuje raport monitoringowy.

Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tucznie przekazuje raporty Burmistrzowi Gminy, który następnie przedstawia Radzie Gminy informację o stanie wdrażania strategii. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizacji Strategii, Burmistrz wspólnie z Miejsko - Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Tucznie i pozostałymi jednostkami organizacyjnymi gminy podejmuje działania naprawcze, modyfikując plany operacyjne Gminy.

Do oceny stopnia wdrażania wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane do każdego celu wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach. Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

8. RAMY FINANSOWE STRATEGII

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Tucznie. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Tucznie przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację. W prognozie na lata 2021-2030 zastosowano średnią wzrostu 4% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tucznie.

Tabela Nr 6. Ramy finansowe strategii

Lp.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1.	2018	1 125 884
2.	2019	1 063 552
L.p	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2020	1 106 094
2	2021	1 150 338
3	2022	1 196 352
4	2023	1 244 206
5	2024	1 293 974
6	2025	1 345 733
7	2026	1 399 562
8	2027	1 455 544
9	2028	1 513 766
10	2029	1 574 317
11	2030	1 637 290
L.p	Rok	Wysokość środków finansowych w przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii (dział 851; 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2018	54 458
2	2019	111 901
L.p.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii (dział 851; 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
	2020	116 377
	2021	121 032
	2022	125 873
	2023	130 908
	2024	136 144
	2025	141 590
	2026	147 254
	2027	153 144
	2028	159 270
	2029	165 641
	2030	172 267
L.p	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
	2018	5 524 095
	2019	6 186 262
L.p	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
	2020	6 433 712
	2021	6 691 060
	2022	6 958 702
	2023	7 237 050

	2024	7 526 532
	2025	7 827 593
	2026	8 140 697
	2027	8 466 325
	2028	8 804 978
	2029	9 157 177
	2030	9 523 464

9. ZESTAWIENIE TABEL, WYKRESÓW, MAP

Tabela 1. Liczba bezrobotnych na terenie miasta i gminy Tuczno w 2019 r.....	14
Tabela 2. Liczba przestępstw według kategorii i liczba sprawców w latach 2017- 2019 na terenie miasta i gminy Tuczno	17
Tabela 3. Liczba zdarzeń – interwencje OSP według kategorii zdarzeń w latach 2018- 2019 ...	18
Tabela 4. Liczba i rodzaj świadczeń pieniężnych na terenie miasta i gminy Tuczno. Stan na 2019 r.....	19
Tabela 5. Klasyfikacja powodów udzielania świadczeń w 2019 r.....	20
Tabela 6. Ramy finansowe strategii	73
Wykres 1. Liczba mieszkań na terenie gminy i miasta Tuczno w latach 2010- 2019	11
Wykres 2. Ludność gminy Tuczno w latach 1995- 2019 r.	11
Wykres 3. Struktura ludności miasta i gminy Tuczno według ekonomicznych grup wieku w latach 1995- 2019.....	12
Wykres 4. Liczba przedsiębiorstw na terenie miasta i gminy Tuczno w latach 2010- 2019.....	13
Wykres 5. Liczba podmiotów na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2002- 2019.....	13
Wykres 6. Jak ocenia Pan/i aktualne warunki życia mieszkańców gminy?.....	22
Wykres 7. Jakie są według Pana/i główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia?	23
Wykres 8. Czy Pana/i zdaniem na terenie gminy jest dużo rodzin ubogich?	23
Wykres 9. Jakie są Pana/i zdaniem przyczyny popadania w ubóstwo? (Pytanie wielokrotnego wyboru).	24
Wykres 10. Według Pana/i z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne? (Pytanie wielokrotnego wyboru).	24
Wykres 11. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?.....	25
Wykres 12. Czy w skład Pana/i rodziny wchodzi osoba długotrwale chora?.....	25

Wykres 13. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający? .25	
Wykres 14. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający? .26	
Wykres 15. Z jakimi problemami społecznymi na terenie gminy najczęściej borykają się osoby starsze? (Pytanie wielokrotnego wyboru). 26	
Wykres 16. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/i najczęściej? (Pytanie wielokrotnego wyboru)..... 27	
Wykres 17. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców? 28	
Wykres 18. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml)..... 29	
Wykres 19. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu? 29	
Wykres 20. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu? 29	
Wykres 21. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami. 30	
Wykres 22. Jak ocenia Pan/ i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i miejscowości? 31	
Wykres 23. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości, gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze? 32	
Wykres 24. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami. Można wybrać jedną odpowiedź przy każdym z 6 stwierdzeń..... 32	
Wykres 25. Do kogo zwróciłby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie? 34	
Wykres 26. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców? 34	
Wykres 27. Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol? 35	
Wykres 28. W jakim wieku zacząłeś/zaczęłaś pić alkohol? 36	
Wykres 29. W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?..... 36	
Wykres 30. W jakim wieku paliłeś/aś papierosy po raz pierwszy? 37	
Wykres 31. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?..... 38	
Wykres 32. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i gminie. 39	
Mapa 1. Położenie miasta i gminy Tuczno oraz powiatu wałeckiego na tle województwa zachodniopomorskiego..... 9	
Mapa 2. Mapa powiatu wałeckiego z podziałem na gminy 10	

